КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

99

ШИНАРДИ, 25 июль, 1967 шу. № 87 (4412). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БАЛХА ЮХЬ ТIАЛАТТА МОТТИГ

Денгара денга сихлуш латт кхашкара балхаш. Сихдаь чуэцаш латт ка бола ялат, лаьтташ оахаш, шозлагIа юэ культураш дIаювш, гурахь кIа дIаде почва кийчъеш, доакъар Iалашдеш, кхы балхаш деш ба механизатораш. Сийлахь-боккхача Октябра ах бIаь шера юбилейна доккхийча производственни толамашца накъабаха кийчлуш, пятилетка шоллагIча шера планаши шоаш тIаийца социалистически декхарши кхоачаш а даь Даьхе гIадйинга гIерташ ба берригa юртбоахама къахьегамхой. ХIаьта цар де дезараш дукха а да.

Юбилейни шера лаьттанцара балхаш дикка тоаде, хьайбай боахам дегIабоалабе, хIара колхозеи совхозеи деррига хьокхамаш тоаде, цар рентабельность лакхъе, хIара гектара тIара 20 центнерал кIезигагIа доацаш ялат, 12 центнер гидуаргаш, 200 центнер шекара свекла, 150 центнер баьцадаараш чуда, паччахьалкхенга планал совгIа 25 эзар тонн ялат, цхьа эзар тонн дулх, пхи эзар тонн шура, цаI ах миллион фуъ, 550 центнер тха дохка декхар тIаийцад республика колхозхошеи совхозий болхлошеи. Уж декхараш кхоачашдеш латт. Хьайбаш леладераша тIехкхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш, тха дохкара хьалхарча ах шера план. Во дац кхаш леладерий толамаш а, дика хьувкъадаьд цар юбилейни шера ялат.

Ялат вай эггара лоархIамегIа дола рузкъа да. Дукххача даьхе цунах тийша я мехка экономика, хIара дезала вахара хьал. Ялатех тийша да юртбоахама кхыдола доакъош дегIалахкар а, къаьстта хьайбаш леладар. Цу духьа да вай халкъо ялата къаьстта хьурмат деш хилар.

Тахан вай республика кхашка сихденнад ялат чуэцара балхаш, чIоагIа лоархIаме да из ханнахьа а ца дойташ а чуэцар. Из болх дика чакхбаккхара мел эшар долаш да вай. ЦIаккха а ца хиннача тайпара дукха я комбайнаш, жаткаш, кхыйола техника. ХIанз деррига а болх вIаштIехьбаккхарах, кхашкарча балхашта нах оарцагIбарах тийша да. Кхашкарча болхлой къахьегама а политически а хьинар айдар, юбилейни шера декхараш кхоачашдара уж оарцагIбахар дукхача даьхе парте идеологически болхлоех — лекторех, докладчикех, политинформаторех, агитаторех, культура учреждеенеи болхлоех тийша да хIанз.

Кхашка агрегаташта юххе, ялат дIаувзача наькъашка, хьатташка, ялат дIаийдеча пункташка — массанахьа а кхашкара балхаш деш нах боахкача моттигашка хила беза тахан юрташкара идеологически болхлой. Юрташкара болхлой хилча а кхоачам бац цига. Юрташца бувзамаш долаш дукха организацеш я городашка а. Города къахьегамхой дилла а хиннаб эшшача хана колхозаштеи совхозаштеи човкъостала кийча болаш. ХIанз къаьстта чIоагIа оарцагIйовла еза юртий шефаш йолча предприятеи учреждеенеи коллективаш.

Аьхки кхашка деча массово-политически а культурни а балхий йоккха опыт я Нохч-ГIалгIайчен партийни, комсомольски, кхыча общественни организацей. Дика беркат доал кхашкарча мастерий опытах лаьца агрегаташта юхха еча беседах, кхашкарча станашка лектораша ешача лекцеех, докладех, агитационно-художественни бригадай а агитпоездий а выступленеех, гойтара агитацех, кхыча формаех. Цу дерригнех а кхетамца пайда эца беза.

Укх шера къаьстта дика хьалаш да вай республике наха юкъе бу политически болх шерра боаржабара, цунах боала пайда лакхбара. Советски Iаьдала 50 шу дизарца дувзаденна чIоагIа дегаш гIоздаьнна ба нах. Пропагандистий бе доаллаш «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарах» йола КПСС ЦК Тезисаш санна дола боккхача лоархIаме документ да.

Наха юкъе беча берригача политически а культурно-кхетама а балха ларде хила еза хIанз ЦК Тезисаш. Уж наха дIайовзийтара болх шеора баржаш латт массанахьа. Берригача партийни организацешка чакхъяьннай лекторашца, докладчикашца, политинформаторашца, агитаторашца еш йола КПСС ЦК Пленумий материалашта пропаганда яра хьакъехьара совещанеш, методически семинараш, консультацеш. Дукххача колхозашкеи совхозашкеи пропагандистски группаш яхийтай горкомашеи райкомашеи. Иштта группаш яхай Грознерча дукххача организацешкара а. Колхозхой а совхозий болхлой а дикка раьза ба, масала, культура министерства яхийта Наьсарен, Ножай-Юрта, иштта кхыча районашка хиннача агитпоезда балха.

ЧIоагIа лоархIаме ба тахан политинформаторий болх. ХIанз кхашкара балхаш чIоагIа сихденнача хана дилла вIаштIехьдаргIац кхашка дукха нах вIашагIа а бетташ лекцеш еша, докладаш е, кхыйола йоккхий мероприятеш чакхъяха. Цу хьалашка дикагIа хургда цахаца касткаста лоаца беседаш е политически информацеш еш хилча. Цхьабакъда цу тайпара беседа чулоацам кIоарга болаш а наьха ладувгIа доглоагIаргдолаш а хила еза. Цу формаех шерра пайда эца беза хIанз лекторашеи докладчикашеи.

ЧIоагIа лоархIам болаш да политически болх мича хана бергба, регламент мишта йолаш хила еза лекцеш, докладаш, беседаш, информацеш яха дош. Эггара хьалха ала дезаш да уж дешаш моттигерча хьалашка хьежжа къестаде делаш хилар. Ялат чуэцаш йоахкача агрегаташка смена хувцалу ха бакъахьа хила мег, хIаьта станашкеи хьатташкеи — делкъийна хIама дуа ха, сайре е Iуйре. ХIара лектора, политинформатора, кхыча идеологически болхлочо кхетаде деза керттера дар мичча хана баь а царна дикагIа йолча хана нахаца политически болх бар хилар.

Денгара-денга республике шерлуш латта идеологически болх коммунизма уйланца къахьегамхой кхетабара, паччахьалкхен планаши юбилейни шера тIаийца декхараши кхоачашдара уж оарцагIбахара тIаберзабаь хила беза. Из декхар оттаде деза шоашта хьалхашка кхашка политически болх беча партийни организаце берригача идеологически болхлоша.

Укх пятилетке экономика айялареи къахьегама овсарле лакхъялареи ларда тIа чакхдоахаш да халкъа хьалторо дIахо лакхъергйолаш дола гIулакхаш. ДIахо лакхде лаьрхIад болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха алапи, общественни боахамгара йоагIа колхозхой доходаш. Лакхбеш ба бахача наха культурно - бытовой гIулакхаш дара боарам, гIулакхаш чакхдоахаш латт торговлии общественни кхачеи тоабара.

(«Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яхача КПСС ЦК Тезисаш тIара).

КПСС Централььни Комитете, СССР Лакхехьарча Совета Президиуме, СССР Министрий Совете, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Централььни Совете

КПСС ЦК-ас, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о соцам тIаийцаб предприятей, организацей, колхозий коллективашта — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна лелаеча яхье котбаьннарашта тела памятни байракхаш оттаяра хьакъехьа.

КПСС Централььни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о раьза хиина белгалдоакхх, предприятей, гIишлоний, колхозий, совхозий коллективаша, вай мехка берригача къахьегамхоша Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна дерригача халкъа социалистически яхь шерра йоаржаяь хилар. Советски халкъа лакха политически хьинар, творчески инициатива, цо са ца кходеш хьега къа КПСС Программои парте XXIII-ча съезда решенешеи белгалдаьха коммунизм хьальяра декхараш толаме кхоачашдара тIадерзадаь да. Сийлахьча революционни юбилейна накъаболхача советски наха хьинаре болх бу социалистически декхараш кхоачашдара, общественни производства эффективности къахьегама овсарлеи лакхъяра, Iилманеи техникaнеи керда карагIдаьннараш юкъеккхаьяра, керда мощносташ болх бе йолаялийтараи караегзаяраи, арахецача продукце дикал лакхъяра а из хьаьрга дIабода мах лохбара а. Дезача революционни цIейна даха доагIача тайпара накъадахар духьа социалистически яхь лелаяр—советски патриотизм къаьгга хьахьоххар. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизар экономикеи культуреи дегIаккхувлача, социалистически Даьхен низ чIоагIбеча керда хIамаш карагIдувларца белгалдаккха деррига халкъа безам хилар.

Сийлахь-боккхача Октябра юбилея сийна тIаийца социалистически декхараш кхоачашдеча яьха результаташ эггара дикагIа йолча а коммунизм хьалъеча юкъе доккха дакъа лаьцача а предприятей, организацей, колхозий къахьегама толамаш белгалдахар духьа, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна, къахьегама турпален символ а лоархIаш, КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а 1000 памятни байракх оттаяьй КПСС Централььни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, Ерригсоюзни Профессиональни Союзий Централььни Совето.

Памятни байракхаш яьхача предприятей, организацей, колхозий коллективашта ерригсоюзни ахчан премеш лу Ерригсоюзни социалистически яхьа итогех карара кара тела СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи. Ше байракхаш еннача коллективашта оттадаьча боарамашка.

Цу цхьан ханна Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна а иштта КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракхаш оттаяьй коммунизм хьалъеча, социалистически экономикеи культуреи дегIаккхувлача доккхий хIамаш карагIдувларах республикашта, краяшта, областашта тела, аьнна.

Памятни байракхаш тел КПСС ЦК-ас, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о цхьана яьча решенех.

Октябра 50 шу дизара сийна лелаеча социалистически яхьа итогех предприятешта, организацешта, колхозашта памятни байракхаши ерригсоюзни премеши хьожаеча хана теркалду царна карагIдийнна революционни гIулакхаши вай мехка социализм хьалъеча карагIдийнна гIулакхаши.

Оттадаьд, памятни байракх яларах бола КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС Соцам дIаккхайкабелгеи Октябра 50 шу дизара сийна лелаеча социалистически яхье котбаьннарашта из дIалулгеи торжественни заседанешка, собранешка, митингашка делга.

Памятни байракхаш даим лелаеюсаш а къахьегама турпален символ санна, лаьрхIа царна аьнна хьакъоастаьча моттигашка, массанена а бIаргагургйолча дIаоттаеш а я.

МЕХАНИЗАТОРАШ, СУХАЛБЕ КХАШКАРЧА БАЛХАШТА!

☆ ☆ ☆ ☆

НОХАРАШ ТIЕХЬАДИСАД

«Ялат чуэцаран тIеххьа шозлагIа юэ культура дIаеран юкъе вIалла юкъ йолийта йиш яц. Мукъадаьнна лаьтта аьха а дIадийна а даккха деза цу дийнахье а». Иштта да укх шера май бетта КПСС обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советои хьалхашка оттадаь декхар.

Из декхар хIанз ахархошта хьалхашка хьаэттад. Мишта кхоачашду из МалгIабика районерча «Ингушский» совхозе?

Хьакхар - ардар - ахар - дIадер. Уж балхаш цхьатарра де дезаш да, иштта лерхIар из, ялаташ чуэца доладалехьа боахаме я. Бакъда, болх дIаболабенначул тIехьагIа из вIыхьадар. Комбайнераш хьалха баьлар, ча пулдераши лаьтта оакараши гаьна тIехьабисар, йоккха я хIанз царна юкъера юкъ. Совхозе хьекха я аьрда а баьнназ 1530 гектар мукх, 400 гектар гаргга кIа. ХIаьта аьхар 540 гектари дIадийнар 300 совгIа гектари мара лаьтта дац.

Цу гIулакха бахьанаш дIадувцалехьа дIайхача дешаца хьоахабе лов ялаташ чуэцараш — комбайнераш. Юххьанца дIаболабеннача хана эсало лелар укхаза из болх, бакъда тIеххьарча хана дика къахьег цар. Яхье баьннараштa юкъе дIадахача шерашка санна, хьалха латт цIихеза комбайнер - коммунист Гатагажев Хьажбикар. Укх шера шийъ къаьстта декхар да цун 700 гектар совгIа ялат чуэца. Из я кхоъ совгIа сезонни норма: Хьажбикар хIанззехьа а шийъ дош кхоачашдаь вала воал... 400-ега кхоачаш латт из. Цун дийнахьара хьоккхам 200 совгIа процент. ХIама ца эшшаш цунна нийсса болх бу комбайнераша Гандалоев РаIаса, Арсамаков Хьусена, Котиев Висангире, кхыбараша. Цар дош — хоза денача хIара сахьата лакхарча къахьегама овсарленца болх бе.

Иштта кхыдола балхаш а леладе— планах дIае езаш йола 1000 совгIа гектар пожнивной хьажкIаш хьогте а дIайийна яьнна хургьяр совхозе.

Торонаш, кхоачамаш, низ бац боахама комплексни хьисапе уж балхаш де, аьнна хетадала мег. Бакъдац из. ХIанз миссел техника, болх хьабе нах хиннабац совхозе цIаккха а.

Оахам де яьнна лаьрхIа «Малгобекнефть» НПУ пхиъи шоай пхитен — 20 низ бола трактор я укхаза. Юкъера лаьрхIача дийнахь 4 гектар лаьтта ца оахаш хIаьта а юсаргьяц царех трактор лерттIа болх хьабича. ТIаккха хIанзалца аьха 540 гектар царна уж—ялх дийнахьа балла мара болх бацар: Ялат чуэца доладелчахь (30 июне денз) дукха ихад укхаза хоза денош, бакъда, оахам, хьажкIа дIаера болх цхьан метте латташ санна хеталу. Бахьан—хьалха денз Iомаяь оамал дIаяллац совхоза кулгалхоех къона директор нов. Гетагажев укх деношка мара болх бе волавеннавац, цудухьа нох Iа-яха дукха бехк баккха дагIац. Из оамал я —цхьа болх болабелча, вожаш шоллагIча плане уттаделга. Иштта да укх шера а. Ялаташ чуэца доладелчахь дукхагIа укхаза дувцар паччахьалкхен дIаденна ялати хьекха яьнна гектараши я. Чах цIендаь, цIендаьза кхаш, ахаьза, дIадеьза дала лаьтташ нагахьа мара хьоалац. Бийсанна сатем бохабеш трактора тата хезац укхаза. биззa пайда эцац низ болча машинех дийнахьа а. Из хьахьокх лакхехьа йийцача масало.

ХьатIадоагIа Iа дагадоаллаш, шоашта доакъар ца тоъар кераш боахамаш а да совхозе. Цар тIера ялат чуэцашехьа а кIалтIадоаккх лаьтта, цу сахьате селкаш дIатIайоах, докъа а луш алийтац лаьтта. Иштта вIаштIехьбаккха гIерт из болх шоллагIча отделенера кулгалхой, специалисташ (управляюши нов. Гуноев, парторганизаце секретарь нов. Мамергов). Аьхача 220 гектарах цхьа гектар дIаепза лаьтта аллац укхаза. Оаххашехьа а фийг лаьттах бол. ХIанз сийна лордилгаш хьаарайсай пожнивной хьажкIаша.

Бакъда, кхыча отделенешка тесса лелабу из болх. Шийъ ханнахьа дIадувц аьха лаьтта а. Масала, кхоалагIча отделене аьхача 150 совгIа гектарах хIанз а 46 мара дIайийнаяц. Иштта оарцагIбоах нах шии хьувкъамах лаьца КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои яь решени кхоачашъяра отделене управляюше Гандалоев Уматгире.

Нагахьа санна лаьрххIа терко тIаяхийта шоллагIа хьувкъам кхебара юкъера кхоачамбоацараш совхоза дIа ца доахе доккха зе хургда боахама. ДIадахача шера доакъар ца тоъар бахьан долаш чухьаьнна шура хIанз юхаметтоттае магац доахан леладерашта, кхоачашъяьяц ах шерара задани.

ХIанз шортта торонаш я хьайбашта дарегIа доакъар хьалкхеде а Iалашде а. Царех пайда ийцар Iай сатийна хургва, бакъда, хIанз кулг а тувсаш лелачо а лургда жоп.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦАШ

БIайхача михо боча теркадо «дошоча» фиргах диза латта кIина канаш. Сийрда хьежа малх керта тIа латташ санна хет, Бакъда, тахан из йIовхал зувш бац «Советская Россия» яхача колхоза механизатораш. Цар агрегаташ форда тIа лела кемаш санна, йоагIа бIарг макхоачча дадача кхашка гIолла.

Хьийкъа ялат сихеи ца дойташи чуэцара шерра социалистически яхь йоаржаяьй колхоза механизатораша. Цу яхье доккхий толамаш доах Солтуханов Султана. Йоккха опыт йолча комбайнера хIара денна 20 гектара тIара кIа чуэц. Цхьа гIалат доацаш кхоачашбу шийъ бехктоккхаме болх Султана. Цун комбайна тIехьа цхьа ка бисац, хIаьта кIа хьекхача юса юххаш 15—20 сантиметр мара лакха яц.

ГIулакх дика довзаш волча механизатора дукххача шерашка ше Iоаяь йоккха опыт камеьрша дIалу шийна уллув къахьегача нохкъосташта.

Ялат чуэцача иштта доккхий толамаш доах механизатораша Махмаджиев Салмана, Гучигов Вахас, Тарамов, Имрана, Дикаев Салмана, Магомадов Салама. Планах бархI — ийс гектар йолча шийтта — пхийтта гектара тIара касарах улла ялат арда вIаштIехьдоал царех хIаранена.

Тахан механизатораша групповой методах бу болх. Цо торо хулийт транспортни средстваш кIезигъе, ялат чуэцача агрегаташта технически гIулакх делга дика вIаштIехьдаккха. Групповой метода эффективность лаккхагIа хилийтар духьа механизатораша ялат хьакха доладалехьа гобаьккха цкъа хьекхад деррига кхаш, тIаккха 15—20 гектар йолаш участкашта дийкъад уж.

Колхозхоша юбилейни хьувкъам дика кхебаьб. ХIаьта цар дика кхетаду духхьала сихеи ца дойташи ялат чуэцара кхоачамбоацилга. Нагахьа санна, кIа бIеха дале цIенду, тIаьда дале, докъаду, цул совгIа ялат дIаоттадергдола помещенеш ханнахьа кийчъяьй. Дика вIаштIехьбаьккхаб колхоза хьатташка а болх, Укхаза электроэнерги а, эшаш йола техника а я. «Механизмаш тха хьэтта, — йоах колхоза бригадира Исраилов Султана — шоаьа гуча тайпара шортта я, бакъда болхлой боацаш далац тхо». Цо боккхача безамца бувц хьаттара болхлой Шаипова, Магомадова, Махмудова, Шоай хьинар а низ а ца кходеш къахьег укхаза болх безаш болча кхалнаха.

Комбайнашкара ялат дIаозаш кIаьдбалар фуд ца ховш къахьег колхоза шофераша. Царех дикагIчар дийнахьа бархI а ийс а рейс ю. Цар бехка сацац цхьа комбайн.

Колхоза партийни организаце механизатораш юкъе шерра йоаржаяьй социалистически яхь. Цун итогаш хан-хачнахьа дIайовзийт, арахец молнеш, къахьегама листокаш. Цар тIа бувц дикагIа бола колхозхой. Цул совгIа ялат оардача хьалха латтача механизатораштa цIе вымпел, ахчан премеш тел. Цу дерригна къахьегамхой хьинар айду, безам кхул цар кхы а лакхагIа толамаш даха.

Ялат хьоккхача колхоза партийни комитето лерттIа вIаштIехьбаьккхаб политико-массови болх. Механизаторий дика гIончий хинна дIаэттаб агитатораш Исраилов Султан, Басханов Абдулкерим, Сусуркаев Ахьмад, Салалгов Iабдул-Межид. Укх деношка цар шерра дIайовзийт «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар» яха КПСС ЦК Тезисаш, дика боашх цар чулоацам. Агитатораша шерра дIайсвзийт ялат хьоккхача доккхий толамаш доахачар опыт, хIаьта из хIара механизатора шийъ балха юкъейоалаяра теркам тIаухийт.

Колхозе дика йоакхо ю ялат ца дойтара. ВIашагIъехкай контрольни посташ. Нагахьа санна кIа лакха хьокхаш хилча, кхашка канаш дусаш хилча, оардача хана кагашца фийгаш нийсделча контролераша соцаю агрегат, бехк боакх гIалат вьннача механизаторах. ХIаьта иштта юкъерчал доацаш хьатта дIаккхачалехьа тарззаш тIа оз ялат тIадола машинаш. Цу дерригне новкъостал ду кхебаь хьувкъам ца бойта а колхоза рузкъа лаьхде а. Тахан кхашка къахьегача наьха дика йоакхо ю парткомо а колхоза правлене а. Дика вIаштIехьдаьккхад къахьегамхой салаIар, пертIа оборудовани яь я кхай стачаш, укхаза даим хул керда газеташи журналаши, литературацa безам болчарна деша тайп-тайпара книжкаш.

М. АУШЕВ,
тха спец. корр.

СИХХА ЧУЭЦ

«Самашкинский» совхоза пхелагIча отделене ларда тIа «Орджоникидзевский» совхоз вIашагIъелла диъ шу даьннад. Цхьаккха а хIама доацаш хиннача моттиге хьалъяьй Новый-шарой аьнна цIи тилла а 90 совгIа дезал совхоза болхлой бахаш а йола керда поселок. Укхаза я электрически лампаш, хIара улицех хин колонкаш, хьалъяьй керда школа, тика, клуб, бани, берий беш. Болх беш я механически мастерски, минеральни удобреней складаш, 200 тонна лоархIам бола плодохранилища, совхоза берригача сомех ца таллхийташ сок яккха йиш хулийташ йола цех. Цу йоккха йоацача сом чакхбоаккхача цехо 1966-ча шера 19 эзар сома пайда бир совхоза. ХIаьта укх шера 100 эзар сом пайда лургба боахама цу цехо. Хьалъяь йоалаш латт 200 бежана моттиг хургйола коровник.

Советски Iаьдала 50 шу дизара дезача цIейна сийленца пакъадахара къахьегама вахте отташ ше тIаийца сийлен декхараш толамца кхоачашдеш я совхоза коллектив. Соахка гурахьа денз хьинаре къахьегаш бола тха кхаш леладераш хIанз шоай боккха хьувкъам чуэцаш ба. 280 гектара тIа гурахьа дIадийнача ялатах хIанзале 205 гектар чуийца баьннаб коммуниста Вахораев Темерхана бригадера болхлой. КIа 28 центнери, мукх 20 центнери хIара гектара тIара чубенаб цар. ХIаьта фуна лаьрхIа кIа дIадийнача 90 гектарах хIаране тIара 42 центнер ялат доал. Хьалхарча мугIаре паччахьалкхенна ялат дIачулала йолаелар совхоз. Планах 200 тонн мара дала ца дезача метте ялат дIачуийлеча самашкински пункте хIанзле а дIачуленнад 363 тонн лаккхара дикал йола ялат. ХIаьта укх бетта 25-ча денга кхы тIа а 200 тонн ялат дIачулала торо хургья тха.

Ялат чуэцача белгалбаьнна дика къахьегаш ба комбайнераш Враниев Виктор, Вахидов Мовлади.

Ялат чуийца доаллаше а хьагул а деш вIашкатох ча, аха долалу хургболча хьувкъама лаьтта. Ча хьагулдеча, цунах аргIаш деча хьинаре къахьег трактористаша Тепсаев Элеме, Кабилов Султана, Газиев Косула.

Дика хьийкъа 300 гектар хьажкIаш я цу бригада. Гектара тIара 50 центнерал лохехьа йоацаш фуалъяьха хьажкIаш чуэца лерхI цо 300 гектар хулача цу майдан хIара гектара тIара. ХIаьта 40 гектар шекара свекла хIаране тIара— 400 центнер хьайбашта доакъар.

Укх шера дика къахьийгад тха сомий бешамаш лелаераша а. Укхаза, къаьстта белгалъяьлар Чинхоев Ювсап керте латта № 2 йола бригада. Укх бетта 15-ча дийнахьа гIамгIай хьалхара вагон дIаяхийтар цар. ХIанз аьхки кхача Iажаш хьабоахаш я бригада. Мехка дукххача городашка дIакхухьийт уж. Баьцалаарий боккха хьувкъам хьалкхебаьб сом лелабеча Малиев Мусас кулгалдеча йиьлагIча бригадо. 2,5 гектар хулача майдан тIара бригада членаша чу а ийца Самашкински плодоконсервни заводе дIачуеннай 40 тонн цхьоалагIча сортах йола нарсаш. ХIаьта 40 тоннал кIезигагIа йоацаш уж кхы цIаькха а цар дIачулургья ачхой - мартановски заготконторе.

Укх юбилейни шера 200 эзар сомага дIакхоачаш паччахьалкхенна пайда бергба боккха боацача тха совхоза боахамо.

И. ЧЕРНОЗУБОВ,
совхоза керттера агроном.

ОАР-е ХИННАЧА РЕВОЛЮЦЕ 15 ШУ ДИЗАРЦА ДУВЗАДЕННА

Новкъосташа Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, А. Н. Косыгина моаршал дахьийтад ВIашагIкхийттача Iарбий Республика Президентага Гамаль Абдель Насерага ОАР-а президент а, халкъ а, правительство а 1952 шера 23-ча июле ОАР-е революци хилча денз 15 шу дизарца дувзаденна советски халкъа, КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цIерагIа дегтIара даькъала ювцаш.

Моаршал тIа белгалдоакхх, 23-ча июлера революци египетски халкъ шийъ къамаи социальни кортамукъале бахьан долаш, эксплуатацехи Iазапахи мукъа дола керда вахар хьалдар духьа хоадам болаш къовсам лоаттабара гIоттадаьча низ болча болама юхь хилар. Цу революце 15 шу дизар Iарбий халкъаца цхьана дездеш болча советски наха раьза хинна белгалдоакхх, из революци хинначул тIехьагIа дIадахача шерашка империализмои неоколониализмои леладерашта духьала, халкъий паргIато, прогресс, массане а юкъара машар бахьан долаш лоаттабеча къовсаме лерхIараш цаIаш хилара ларда тIа латта СССР-аи ОАР-аи юкъера вежарий доттагIали массе оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаши даим чIоагIлуши дегIаухаши хьадаьхка хилар.

Шийъ революце 15 шу дизар ОАР-а халкъо белгалдоакхх исторически наькъаца дIахьалхадодаш дола паргIатон, къамий кортамукъален, социализма гIулакх юхасоцаде гIертача тIом хьашт долаш долча империалистически гIозараша гадаьккхача израильски агрессех юхедисараш дIадахар духьа къовсам лоаттабеча хьалашка.

Моаршал тIа белгалдоакхх, Советски Союз доллача хIаманна Iарбий халкъий нийсхон гIулакхагахьа хилар а машар безаш мел долча низаша хьал а лоацаш, ОАР-а, Сире, Алжира, Ирака, Iарбий кхыча мехкий халкъаша ларрагIа хоадамболлаш лоаттабеча къовсамо империалистийи колонизаторийи бIеха уйлаш юкъахйоахаргхилар а. Советски Союз доллача хIаманна Iарбий халкъий нийсхон гIулакхагахьа латт.

Израильски агрессех хьахиннараш дIадахар духьа лоаттабу къовсам толаме чакхбалар а прогрессивни дегIаахара наькъаш тIа шийъ лоIамера, къаман, демократически паччахьалкхе хьалъеча керда доккхий толамаш лахар а ловш ОАР-а халкъа ловца баькхар новкъосташа Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, А. Н. Косыгина.

(ТАСС).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕННА— ВДНХ ДИПЛОМ

ДIадахача шера башха-дика болх баь чакхбаьлар вай республика лаьтта а хьайбаш а леладераш. Шоаш юха а ца кхобеш, цар хьийгача къих тIехдика беркат даьлар. Ялат кийчдара план 112 процент, шекара свекла кийчъяра — 124, комсаш кийчъяра — 147, коартолаш кийчъяра — 143 процент кхоачашйир. Продукци яккхара а кийчъяра а йолча шера планах ка маьхала а йоалаш лоархIабир хьайбаш леладераш а.

Укх денношка хьакхаьчаб 1966 шера юртбоахама производство дегIакхувлара ка маьхала ювларах Кертерча выставочни комитето вай республика юбилейни 1967 шера СССР халкъа боахама карагIдийннарий Выставка (ВДНХ) доакъашхолла чIоагIъяь хиларах а цунна диплом енна хиларах а бола хоам.

ТIема ученеш е арадоал тIема кемаш.

ТАСС фотохроника.

ТIЕМА МОРЯКИЙ ЦIЕЙНА ХЕТАДАЬ

30-ча июле советски халкъеи цун Герзашцарча Низашеи белгалдоаккхаргда СССР ТIема - Форда Флота Ди. Эскара, авиацена, флота новкъостал деча Ерригсоюзни добровольни общества Централььни совето лаьрхIад 23-ча июле денз 30-ча июле кхаччалца ТIема-Форда Флота КIира чакхдаккха. Массанахьа а вIашагIйохкаргья шлюпочни командай, сигнальщиканий, радистий, наьк дерий, хи кIалхарча спорта мастерий, форда моделистий массови яхьаш. Досаафовцаша шлюпкашца походаш ергья советски тIема морякий революционнии тIемеи сийлен моттигашка гIолла.

Клубашка, культура ЦIеношкеи Дворецашкеи, паркашка а, бешамашка а къахьегамхой вIашагIбетталу советски флотоводцашца, морякашца —Советски Союза Турпалашца, тIема морякий походехи тIемехи дувцаш дола кинофильмаш хьувкх. Матросий, старшинай, эпсарий маьршача деношкара вахар, тIемеи политически дешар хьахьоккхаш йола выставкаш, стендаш, фотовитринаш кийчъю.

(ТАСС корр.).

МЕХКДАЬТТА ДОАККХАЛГА ДЕГІАКХУВЛ

Укх шера планированей экономически стимулированей кердача хьалэшка болх беш я тха прохысел. Са белгалдаккха безам ба цу системо ший дика результаташ енна а беркате болх барах паччахьалкхен план кхоачашъярах мехкдаьттахой коллективана мел эша хьалаш вІаштІехьдаьха а хилар.

Мехкдаьттен гази даккхара план йоккха яле а, из кхоачашъяра хьинаре къахьег мастер нов. П. М. Петрученко керте латтача мехкдаьтта доахача цеха коллективо. Хьалхарча ах шера мехкдаьттен гази даккхара план 104,5 процент кхоачашъяьй, паччахьалкхенга планал совгІа кхаьчай 91 тонн мехкдаьттен 900 эзар кубометрал тІех гази. Хьалхарча ах шера къахьегама овсарле лакхъяьй 8,2 процент, тІаьйпача декхарех из 0,5 процент мара лакхъе ца оттаьлча метте. Мехкдаьтта цхьа тонн яккхарга дІабода мах 0,5 процент лохбе оттадьлар коллективни договорах, хІаьта ах шера бокъонца лохбаьр 6,5 процент бар. Из бахьан долаш кхолаьл 30 эзар сом паччахьалкхен ахча. Алхха цхьан июнь бетта мехкдаьтта цхьа тонн яккхарга дІабода мах I сом 81 кепиги лох а бах 7,7 эзар сом ахча кхолаьл.

ЙоккхагІа оттаьь мехкдаьттен гази даккхара план кхоачашъелга цІенхашттан халеи гІулакх хилар кхета а деш, операторша станокашта - качалкашта цахаддаш тІахьожам а лоаттабеш, оборудоване сеца латташ цхьаккха сахьат доаккхаргдоацача тайпара вІаштІехьбаьккхаб шоай болх. Дика къахьегаш ба операторш нн. А. Фролкин, Матиев Іусман, Абаев Шамсуди, Патаев Рашид, Б. Баталов.

ТІехникен хахал хьалхен бу болх скважинашта лаьтта кІала ремонт еш болча бригаде. Спускоподъемни операцешта оттача нормаш хьалхарча ах шера 114 процент кхоачашъяьй, цу лаькъе июнь бетта 108 процент а еш. Хьалха латт ах шера план 114.6 процент кхоачашъяь нов. Бривко смене.

Хьалхарча ах шера йоккха эффект хиннай геолого - технически мероприятеш чакхъяхарах. Масала, ах шера чакхъяккха лаьрхІар 6 геолого - технически мероприяти яр, хІаьта бокъонца чакхъяьккхар 14 я. чІоагІа эффективни мероприятеш я: насос а хувцаш турбай герметичность миштай хьажар, забойна гонахьарча зонашта дирача - мистача коачалашна обработка яр, станокаш - качалкаш кІоаргагІа Іочухьалтlен ахийтар. Цхьабакъла, эггара эффективнегІа йола мероприяти я тІоанашкара хий XXIII-чен XXIV-чен мехкдаьтта тІоанашка чудахийтара наькъаца тІоанашкара давлени дакха лоаттар. Из бахьан долаш 15000 тонн «Іаьржа дошув» кхолаьл, паччахьалкхен планах кхоле лаьрхІа хиннар 3000 тонн мара йоацача мотте.

Мехкдаьтта парка коммунистически къахьегама коллективо аиштта тІехкхоачашъяьй хьалхарча ах шера мехкдаьтта хьаувлара план. Производственни товарни конторана дІадала кийчлеш долча мехкдаьттана деэмульсаци яра эффективни методаш юкъейоалаяр бахьан долаш ах шера (юкъера лаьрхІача) 0,19 процент мара бІеха ца дуташ цІендаьд мехкдаьтта, нормах бІеха хила йиш яр 2 процент йолча мотте.

Дика болх бу химлабораторе звеко, дийнахь-бус мичча хана а, дика а, шоай ханнахьа а эшаш йолча анализаш а еш. Болх тоабар духьа шоаш промысле а ухаш анализаш яра мехкдаьттен хийи хьакъесталу лаборанткашта. Уж берригаш а шоай квалификаци лакхъеши дешаши ба.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системо йиш хилийтай болхлой, ИТР-ий, гІулаккерча наьха лакха квалифицированни кадраш производстве дІачІоагІъялийта а цар къахьегама овсарле лакхъе а дисциплина чІоагІъе а. Кердача система тІа доалалехьа вІаштта дукхача шерашка болх барах тийнача возагражденел совнагІа укх шера кхы тІа а материальни поощрене фондера возаграждени тергья цхьан предприяте дукхача шерашка вІаштІа болх барах, нагахьа санна мехкдаьтта даккхара, мехкдаьтта тонн яккхарга дІабода мах лохбара, преми ялара хиланза даргдоаца кхыдола хьоккамаш лакхдара шера план, балха итогашка хьежача кхоачашъяьяле. Цул совгІа хІара бетт-бетта материальни поощрене фондера преми тел мехкдаьтта промысла болхлошта.

1967 шера хьалхарча ах шера производственни план кхоачашъярах болхлошта еннай алапе керттерча фондах 8000 сом гаргга премеи, вешта аьлча тарифа тІарча ахчах 23 процент. Цул совгІа, кхы тІа а деннад 100 сом, вешта аьлча тарифни ставкай деррагача ахчах 3,3 процент. Цу тайпара, цунах хул мехкдаьтта промысла еррагача коллектива ший къахьегамах хьахулчунцара безам совбалга. Іа болх дикагІа бойя, дукхагІа хургьа материальни поощрени.

Паччахьалкхен план кхоачашъяра докхха новкъостал ду нийса вІаштІехьъяьккхача социалистически яхьо. Социалистически яхьа итогаш хІара бетта йийцай юкъерча цеховой профсоюзни организацешка, производстве хьалха латтараш Сийлен книжка тІа язбу, балха хьоккамаш дика хиларах «Октябрьнефть» НПУ карара кара тела Ще байракх тийннай мехкдаьтта промыслана.

Хьалхарча ах шера производственни планаши социалистически декхараши кхоачаш а тІехкхоачаш а дарах Сийлен грамота еннай 2 сага, баркал кхайкадаьд 40 сага. Цхьабараш сийлен книжка тІа дІаязбаьб. Коммунистически къахьегама коллектив яха цІи яккхар духьа къовсам лоаттабеш я тха коллектив.

Къахьегама овсарле лакхъяра, продукци яккхарга дІабода мах лохбара, болхлой къахьегам тоабара доккха новкъостал ду тха рационализатораша. Укх шера 6 бетта хьачуеннай 23 рационализаторски предложени, балха юкъейихьай 15. ДикагІа бола рационализатораш ба нн. Касумов Ахьмад, Беридзе Виктор, Фролкин Алексей, И. Хоркин.

Шеко яц «Гудермеса» мехкдаьтта промысла коллективо паччахьалкхен плани социалистически декхараши сийленца кхоачашдергхиларах а цу тайппара, пхе шера план кхоачашъяра гІулакха юкъе шийгара доагІаш дола дакъа лоацаргхиларах а.

А. КУПРИЯНОВ,
«Октябрьнефть» НПУ «Гудермес» яхача мехкдаьтта промысла заведующи.

ДИКА КЪАХЬЕГАШ БА

Укх шера 30 шу дизад Лукьянчинов Иван Семенович МалгІабика мехкдаьтта промыслашка къахьегаш вола. Из хиннав лаьттан кІала ремонтин балхаш деш, оператора лла баьб болх, диспетчера декхараш кхоачашдаьд тІема шерашка. Дукха Іайнай цун Сийлен грамоташ, еннай «За доблестный труд» яха медаль, дукха тийннай ахчан премеш.

ХІанз Иван Семенович МалгІабика кхоалагІча мехкдаьтта промысле коммунистически къахьегама шоллагІча бригаде вокхагІа вола оператор ва. Дукхача кагирхошта Іомаяьй цо лаьттан кІала ремонт ечар говзал. ХІанз цунца Іомалуш ялх саг ва. Царех цаІ ва Хуторской Михаил (сурта тІа). Канатни подвеска мишта хувца еза дІахьехаш воал цунна Иван Семенович.

И. Плиева сурт.

БАЛХА ЛОАЦА КІИРА— ОКТЯБРА КАРАГІДАЬННАР

«Промышленностерча дукхагІа болча болхлой балха кІира 41 сахьат — 1913 шерерчул 18 сахьат лоацагІа да. Керттерча даькъе Октябра 50 шу дуза ха хьатІакхачалехьа чакхдоал салоІаш ши ди а долаш пхе дийнахьа болх беча кІирага довлилга».

(«Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яхача КПСС ЦК Тезисаш тІара).

1917 шера Россе пролетариата революционни стягаш тІа «Машар — халкъа, лаьтта — ахархошта, Іаьдал — Советашта» яхаш дІадийхараштa нийса дІаяздаь дар бархІ сахьата балха денах дола лозунг а.

Из, хьалхарча юхьига, алхха хьаехаш йола экономически оагІув яр, маларра аьлча — шерра социально-политически оагІув. Экономически оагІонал совгІа, балха ди лоацдара маІан дар доал деча классаша чикъ бийхка лоаттадаьча, политически дегІаахар, образовани яккхар, культурана юкъеяхар санна долча гІулакхашта пролетариата торо ялар. хІара къахьегамхочун интеллектуальни хьинар дегІакхувла торо ялар.

«Ингле болхлой классагара хьал» яхача ший цІи хезача балха тІа Фридрих Энгельса хьахьекхад 14—15 сахьат дІаьхача балха денах мел доккха зулам доал. Болхлоша цхаттдаш революционни къовсам лоаттабар — забастовкаш, стачкаш, самочстрацеш яр бахьан долаш европейски американски пролетариата аьттув баьлар хьалхара дунен тІом болабалале хьалххагІа балха ди 10—12 сахьатага кхаччалца лоацдайта. 1897 шера кхычеттел самодержавни Россе Іаьдалий а дийзар балха ди духхьашха лоацде, цун боарам цхьайтта сахьатали ах сахьатали (!) тІехбаргбоацаш а оттабаь.

1905—1907 шерашга хиннача низ болча революце кхераьлча паччахьа правительства балха ди дІахо лоацо лаьрхІар. Московски губерне 1908 шера тохкам баьча тІехагІа гучадаьлар балха ди 9,5 сахьат дІаьха хилар.

Еррагача болхлой класса бархІ сахьата балха ди отталелга дІаяехаш болшевикий программа. ХІаьта Октябрьски революци кот ма яьллинчул бархІ сахьата балха ди отталир еррагача мехка.

Коммунистий партe, бокха кхетама болх а беш, Маркса «рузкъан бустам» аьнна йолчех «сайденнача хьинарца гІулакхаш чакхдахара йола» паргІато санна лаьрхІачeи мукъача ханах халкъо эффективнегІа, гІойленагІа йолча тайпара пайда эцаргболча новкъа лесталора гІулакх. Цу «сайденнача хьинара» результат йовзаш я — из да шерра советски культура хьаяр, из да тамашийна сиха хьаькъалца советски халкъ дегІаахар.

Советски Іаьдал дайначул тІехьагІа а дІахо лоацдеш хьаденад балха ди. Октябра 10 шу дузача хана тІаьйцар ворхІ сахьата болх беча денга довлаза дарг ца хилар дувцаш йола Манифест. ХІаьта хьалхарча пятилетка шерашка цу тайпара балха ди отта а дир. Цхьабакъда тІема кхерам болча хьалашца дувзаденна 1940 шера юха а бархІ сахьата болх беча денга ца баьлча балазар мохк. Къахьегама низ къаьстта чІоагІа ийшар тІом чакхбаьннача тІехьагІарча шерашка а. Цхьабакъда, 1956 шерре а лоацдаь сталу мукъачеи везачеи деношта хьалхара ди, хІаьта 1960 шера берригa болхлойи гІулакхера нахи ворхІ сахьата болх беча денга баьлар, болх беш болча наьха тайп-тайпача категорешта отпускай ха йІаьхйир. ХІаьта, юххера а, хІанзарча балха кІира хеташ дола дІоахал 41 сахьат дале а. бокъонца лаьрхІача мехка цун юкъера дІоахал 39,4 сахьат мара дац.

Из балха кІира, цу хьакъехьа КПСС ЦК Тезисаш тІа ма аллара, бІарча 18 сахьат лоацагІа да 1913 шера хиннача балха кІирал. СССР-ера хІанзара балха кІира эггара лоацагІа да.

Советски къахьегамхочун хІанз дунеи тІа эггара дукхагІа я мукъа ха. Статистикаша лаьрхІад, нагахьа санна болх ца беча ханах дІа-юха ахарга, хІама даарга, набарга дода дакъа дІадаьккхача, юхеюсар, вешта аьлча, сага ший доалахьара мукъа ха, юкъера лаьрхІача шера 1500 сахьат гаргга хулаш хилар. Из ха юкъера лаьрхІача 1814 сахьат йолча шера керте беча балха ханал кІезига кІезигагІа мара яц. ДукхагІа болча советски наха дика пайда эц шоай мукъача ханах. Статистикаша даьча лоархІамех, цунах 65—70 процент йолчох интеллект дегІакхувлара пайда эц. Белгала аьлча, дешаргеи самообразовани яккхаргеи дІаухийта ха укх тІеххьарча 30 шера дукха совгІа-эшшагІа йоацаш кхоазза-диазза дукхагІа хиннай.

Дукха ха йоацаш социологаша цхьадолча мехкашка вІаши нийсъеш тохкач баьб мукъача хана структурана. Советски Союзе из тайпа тохкам бера хьахержар юкъера говз — Псков. Гучадаьлар, Джексон яхача американски Оснабрюк яхача малхбузенгерманкски городашка бахача нахаца нийсбича Псковe бахача наха дешаргеи самообразовани яккхаргеи 7-зза дукхагІа ха йохийташ хилар. Деррига мукъача сахьатех («Іирахча» 32,9 сахьат) аханел совгІа (18,9 сахьат) культурно салаІарга дохийт Псковe бахача наха.

ХІанз салоІаш ши ди а долаш пхе дийнахьа болх беча кІирага довларо кхы а дукхагІа хулийтаргья къахьегаи болча советски сага мукъа ха. Балха кІира дІоахал хьалхагІа шен хиннача тайпара дусаш дале а, мукъа ха дукхагІа хул, хІача аьлча кІиранна пхезза мара, хьалхагІа санна ялхазза, аха везаи балха, тІаккха дІа-юха ухаш йовш йола ха кІезиглу. ЛаьрхІад, хІара къахьегамхочо цун чотах юкъера лаьрхІача шера 70—80 сахьат кходеш хилар. Из хул болх беш доаца 8—10 ди кхы тІа а юкъедоаладара нийсса.

Пхе дийнахьа болх беча кІирага доларца цхьана тоаду къахьегамхоша деш дола бытовойи культурни гІулакхаш. Общественни кхачан, терговле болх эргабоахаш тоабаро, берий ясленаш бешамаши дукхагІа хьалъяро, цІагІарча къахьегама механизаци яро мукъа ха кхы а дукхагІа совйоаккхаргья дешарца, художественни самодеятельностаца, спортаца, туризмаца, творчески балхаца дакъа лацара.

ДІахо йолача хана 30—35 сахьата болх беча кІирага довлилга оттадаьд Коммунистически парте Программо. Цхьабакъда, цу кІирага довлара кхы а низ болашагІа йола материально - технически база, кхы а лакхагІа йола къахьегама овсарле эш. Уж ца хилча, бІарчча хьайийцача еррагача общественеи къаьсткъаьста хьайийцача хІара сагаи хилалза баргбоацача боараме материальни рузкъаш хьадулургдац.

Цкъаза буржуазни фантасташа дувц тІайоагІача ханара саг мекъвенна, наха хьалхара болх беш йолча машинаша хулийташ йола мукъа ха «сов дукха» хилар бахьан долаш бочаваьнна, деча хІамах дог ийккха хургва яхаш. Харц фантази! Чаккхе йолаш дац дуне, цудухьа лаьттан тІареи космосереи сага гІулакхаш даим хургда чаккхе йоацаш.

Къахьегаш-хІамаш кхоллаш волча сага цІаккха а тоъаргьяц ха. Хала вай эггара езагІа йола ганз. 50 шу хьалхагІа Россе яьча революце юхь дІайолайир ханах, шийна нийсса кхы цхьаькха йоацача адамлеи цу капиталах, толашагІча тайпареи кхетамцеи пайда эцара берригча къахьегача наха новкъостал деш йолча процесса.

Илья АГРАНОВСКИЙ,
кердадарий кепайоазон агентства комментатор.

«Грозпромстроя» № 4 йолча гІишлой - монтажни управлене А. А. Серова кулгалду штукатурий бригада я укх сурта тІа. Грозне 964 моттиг йола школа хьалъеш я из. Лакха я цу коммунистически къахьегама коллективо деча балхий дикал, 140—150 процент кхоачашъю норма. ЛерхІаш хинначул хьалхагІа эксплуатаце дІалла лерхІ гІишлошъераша школа.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) А. Серов, Н. Крылов, Л. Рожкова, И. Чураева, В. Аванесян.

И. Плиева сурт.

ПАРТЕ ДОШ— ХІАРАНЕГА КХАЧИЙТА

Тха района юххьанцарча партийни организацеша шоай политико - массови болх дІахо юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка латтача декхаранца айхха бувзаш бу. Лектораша, политинформатораша, агитатораша даим шерра пропаганда ю Іилманеи техниканеи карагІдаьннараштa, юртбоахама производстве хьалха латтачар опыта.

Масала, лаьрххІа хьаэцаргья вай «Кругловский» совхоза юххьанцара партийни организаци. Цу партийни организаце ва 12 политинформатор, 27 агитатор, 5 лектор. Уж берригаш дика кийчо йола новкъостий ба: хьехархой, специалисташ, совхозни производстве хьалха латтараш. Шоай гІулакх дика довзача идеологически болхлоша къахьегамхой даим оарцагІбоах шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара. ХІаьта цу балхах хьахулаш дараш дог гІоз доаккхаш да. Паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара план тІехкхоачашъяьй кругловцаша.

Шерра баьржача политико - массови балхо влияни льй района экономика айлра. Укх тІеххьарча хана совхозашка хьалкхийнаб юртбоахама гІорбаьнна мастераш. По торо хилийтар паччахьалкхенга баьпадаоаши хьайбай продукташи йохкара план толамца кхоачашъе.

Укх деношка тхоай беррига политико - массови болх тІабехзабаьб оаха «Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар» яхача КПСС ЦК Тезисашта пропаганда яра. Района къахьегамхоша чІоагІа раьза хинна тІаийцар парте из лоархІаме документ. Тха хІара къахьегамхочун безам ба цун чулоацам кІоаргга бовза. Тезисаш Іомаяра парте райкомо вІаштІехкай кружокаш. Царна кулгалдеш ба дика кийчо йола политинформатораши агитатораши.

Р. МУТАЕВ.

* * *

Вай республика массайолча предприятей, боахамий, учреждений къахьегамхой боккхача теркамца «Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара» йола КПСС ЦК Тезисаш Іомаеш ба.

Укх деношка къаьстта шерагІа баьржаб из лоархІаме документ Іомалара болх «Грозвино» яхача производственно - совхозни объединене болхлошта, гІулаккерча наха юкъе. Бетта шозза хІара оршотдийнахьа семинарски занятеш хул укхаза. Тезисай чулоацам болхлошта кІоаргагІа дІабовзийтара занятешга кулгалде лакхехьара образо ваьб, тоъал пропагандистски балха опыт йола нах хьожабаьб объединене партийни бюрос. Ужаш ба политинформатораш воккхагІа вола инженер - энергетик коммунист А. Н. Булавинцев, керттера механик коммунист Лукьянов М. А., агитатораш йоккхагІа йола химик А. А. Сахно, микробиолог Матиева Евгения, иштта кхыбараш. Политинформатораши агитатораши цу хьакъехьа беча балха кулгалдеш ва юрисконсульт коммунист П. Г. Сасенко.

С. ШАДИЕВ.

ДИКА ХОАМ

ТІаийпача социалистически декхараш тІа Грозненски машиннаькъахоша планови заданеш кхоачашъярах долчарца цхьана белгалдаьккхалар предприятешка, станцешка, разъездашка балха эстетика юкъекхувлара де дезар. Цу даькъе дукха къа а хьийгал цар.

Дукха ха йоацаш Ростовера Къилбаседа-Кавказски машиннаькъий начальникагара нов. Кимстачагара денад дог гІоздоаккха приказ. Социалистически декхараш тІехкхоачашдарах, шоай балха моттиг а боахам а эстетика юкъеккхухьаш дикача хьал тІа лелабарах баркал а кхайкадаьд, хІаьта ахчан премеш лойла а аьннад. Цу тІа белгалбаьхараштa юкъе ба Червленная яхача станце начальник Кануков Андрей, цу станце дежурни Голошумов Алексей, Червленная-Узловая яхача станце кулгалхо Трудников Владимир, Гудермесерча локомотивни депо слесарь Аджиев Таймасхан, Грозненски наькъа дистанце обходчик Байрудинов Байруди, дукхха кхыбараш а.

Г. ФЕДОРОВ.

НОТ — ЕРРИГАЧА ПРЕДПРИЯТЕШКА

Гаражни оборудоване завода территори. Механически цеха уллув латташ хулар металлически шолхий йоккхий токхораш. ХІара денна чуйнна уж шодашца машинаш тІа детташ кхоъ болхло хулар. Из хинна дІадахар да. ХІанз из территори йовзаргйоацача яьннай.

Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбахара йолча творчески группа, НОТ лабораторе инженера Г. В. Тищенкос кулгал а деш, вІаштІехьдаьккхад металлически шолхаш гулдара а тІадоттара а балха механизаци елга. Укхаза кийчъяьй, бІаргагуча а йоацаш, лаьттах йоакха лаьрххІа йола металлически яьшкаш. Металлически шолхех йиза яьшка машина тІа оттаю автопогрузчикаца. Еррига операцега массехк минут мара йодац. ДІалоаца къахьегам 920 норма - сахьата кІезигбаьб. 837 эзар сома экономически эффект дургья цо.

Гаражни обоборудоване заводе Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбахара пхи план къоастаьй еррига а. Уж планаш юкъекхахьарах хула еррига а экономически эффект шера керте 3000 сома маьха хургья.

Массехк бутт хьалха Грозне чакхъяьккхаяр Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбахара дешашта хетаяь конференци. ХІаьта денз дІаяха ха башха дукха еце а предприятешкара гІулакхаш наьха санна тоалуш доагІа. Къаьстта а тоабеннаб творчески бригадашцара болх. Царца хІара денна семинараш, экономически дешар дешилга чакхдоах. Конференци хиннaчул тІехьагІа ГАРО заводе Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбахара лабораторес сверловчаний хьокхамагІа цехашка юкъекхухь музыкальни паузаш, технически эстетика.

ГІалвугаш да Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбоахилга конструкторски балха а юкъедаш латтилга. Иштта, «Красный молот» яхача машинаш еча заводе оттаяьй завода инженерашта лаьрхІа план. Из лоадам боацаш долча хІамангара дІайолаелар. Конструктораша вІаштІехьа а яьккха, производствана юкъейихьар къоаламаш ирду электрически машин. Цо торо хилийтар къоаламаш ирдара къахьегама овсарле кулгашпарчул 10-зза алсамъяккха. Цу лоадам боацаш долча гІулакхах хьоккам хилар завода конструкторашта. Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбаккхара план оттае. Из юкъеяхьаро 15000 сом гаргга экономически эффект лургья. ХІанз цу предприяте оттаяьй ялх НОТ-а план.

Республике эггара хьалхарчарца Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбахара планаш уттае болабелар Грозненски ремонтно-механически завода инженерно - технически болхлой. Дукха ха йоацаш укхаза оттаьй кузнечни участкайи штампаш кийчъеча участкайи балха моттига йола план. Из бахьан долаш къахьегама овсарле чІоагІа лакхъеннай, изделей дикал тоаеннай, хІаьта уж предложенеш юкъекхахьарах хиннача экономически эффектах 20 эзар сом а хилар.

Халахете а цхьайолча предприятешка хІанз а мела дел НОТ-а планаш уттаяреи юкъекхахьареи болх. Уж дешаш къаьстта а мела къесталу автотрактороремонтни заводе, электромеханически заводе, кхыча предприятешка.

НОТ тахан, теоретически дискуссей даькъера ара а яьнна, дукхача предприятей практике яхай. Цудухьа Іилма ларда тІа къахьегам вІаштІехьбоахилга тахан республика йоккхийча а кагийча а предприятей тешамера гІонча хинна дІаоттанза даргдац.

Л. САЛЬНИКОВ,
Нохч - ГІалгІай Іилма-технически информацеи пропагандаи цІен вокхагІа вола инженер.

ЛАКХА ЛОАТТАДЕ ЗАВОДА СИЙ

ПИСЬМО ЛЕРАГІА

Соахка Наьсарерча промышленни предприятешта тІаккхийтар цхьаькха а лоархІаме объект: дийнахьеи буси 45 тонн маькхи кхыйола маькха изделеши арахеца низ бола йоккха завод.

Кхыча кердача производстве санна цхьаццa халонаш нийсъеннаяле а болх дІаболабаьча хьалхарча юкъагІа нах раьза а болаш дика яр заводе арахецаш хинна маькх. Из районе меттел Карабулакерча тикашка а ухийтар. Цудухьа цецдаьлар тхо дукха ха йоацаш цу завода маькх во я аьнна каьхат деча. Цу тІа йоахар:

«ТІеххьарча хана тхона кхухьа маькх чІоагІа мистеи дукхагІча даькъе яьгаи хул. Дукхазза а маькхах лаьца завода административни болхлошца къамаьл хиннад тха, цунах хІама хилац. Иштта укх деношка тхона ена маькх хьалъяа йиш йолаш яцар. Редакцегара дех оаха маькх дикагІа хургйола гІулакх дар».

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза пхелагІча бригада механизатораша дехарах каьхат яздаьд бригада кулгалхочо Арчаковеи учетчика Кодзоевеи.

Письмо хьакхаьчача Наьсаре дахар тхо. Цига гучадаьлар письмо яздаьраш бакъхилар.

Вай ма аллара 40—45 тонн маькх арахеца торо йолаш я завод, цхьабакъда, заводо арахецаш 10 тонн мара: районе бахача нахах хІара кхаь сагах цхьанне мара эцац маькх. Торо хилча уж а бацар из юаргйолаш.

Фу бахьан да заводе хьаю маькх во хилара? Керттера бахьан да заводе маькх хьае ховш саг ца хилар.

Заводе хьожаваьвар Грозне училище яьккха 26 саг, 26 специалист. Мишта пайда ийцар цар говзалах заводе? Тоъаргда цу 26 сагах хІана болх беш кхо саг мара вац аьлча. Вожаш дІабахаб, лерттІа болх бе хьалаш ца хилар бахьан долаш.

Мастер материально бехктокхаме саг ва. Цо хьаэц хьоар, цунах маькх ю. Нагахьа санна хьаль маькх нормативах хила езачул кІезигагІа хуле, хьоар мастера тІадус. Цкъаза моттигаш хиннай цкъа хьайийцача хьоарах мастера ах тонн тІаюсаш. Заводе тІахьожам мелбаларах цхьабола кхетам лакха боаца нах хІамилг яккха гІерт. Цу гІулакха тІехьбаьнна нах, бехктокхаме оазац. ТІаккха болх бергбий мастераша?

ХІанз заводе болх беча мастерех алхха цхьа Сикалиева Зухра мара яц училище яьккха, хІаьта из а болх бе йолаенна дукха ха яц. Іалаьмате дукха хувцалу мугІарера болхлой. Духхьала укх бІаьстий балхара дІаваьннав 60 саг. массаза хила езачул йоккхагІа хул болхлой штат, деш хІама доацаш лелаш дукха нах ба заводе. Администраце, партийни, комсомольски организацеша йоаггІац йола терко е еза коллективана юкъе социалистически яхь йоаржаяра заводера тІахьожам чІоагІбара, нах дІа-юха ухаргбоацаш шоай моттигера кадраш Іомаяра, шоаш хьаэцар малав а хьожаш мара саг балха хьа ца эцара. Эсала ба наха юкъера политически болх, арадувлац «Крокодил», пенгазет.

Маькх дика ца хилара керттерча бахьанех да технологически процесс лертІа ца лелаяр а. Технологи телхаяр бод лелаберий, мастерий бехк ба. БоаггІача тайпара тІахьожам лоаттабац цар. Бо я къахьегама дисциплина а. Лагалеххача хана ше болх бу моттиг йита а йите кхы болх бе отт, ший гІулакх хилча балха тІара а вальe дІавода. Хеталу, къахьегама дисциплина яхар укхазарча наха хеза хІама дац аьнна. ЛаьрхІа доаца цхьа хІама ийккха технологи харцахьа йийрзача из нийсъяра говзал йолаш а баз е Іа-яха сагота а хилац мастераш. Цудухьа даим миста, цкъаза мезигьяье е бийда е яьге хул цар маькх.

Фу бехк бу царна кулгалхоша? Хьожаргда вай укх масалага. Хьалхарча квартале мастерий ийша 10 тонни 200 килограмми хьоар производстве эшарашка дІадахад аьнна дІаязбаь. ХІана болх беш болчеи иштта балхара дІабаьнначеи мастерий пхе бетта ийша хьоар 25,5 тонн да. Духхьала кхаь сменах мара болх ца баьча Могушков Аюпа ийшар 700 килограмм совгІа хьоар, хІаьта Могушкова Розайи, Аушева Лемкайи 17 тонн хьоар тоъац. Царна хІанзалца цох дах хІама дац, бакъла завода-м холуш «хІама хиннад» цох: лакхденнад продукцега дІададар (сома маьха йолча товарни продукцега дІадахийта дезар 90,2 кепиг долча дІадахар 99,7 кепиг да), продукцега планах дІадахийта дезачул 20 эзар сом дукхагІа дахад. Цу тІа а, ала деза, хьоар ца дойта а технологически процесс ца телхаяйта а низ дІакхоачаргболаш мастераш болга. Цкъа бехктокхаме оазргболга шоашка дІахайтача хьалха ийша хьоар юхаметтаоттадир цхьаболча мастераша. Иштта дика хилар лаьрххІа тІахьожам а оттабаь хьаль маькх а.

Цхьайолча хана водопроводах хий хьа ца доагІаш маькх хьае а йиш йоацаш сеца лаьттай завод. Хоам ца а беш каст-каста электроэнерги соцаю подстанце. Из производствана чІоагІа Іатть. Электричество ца хиларах маькх хьа ца еш биса бод мист а лийя талхаш моттигаш хиннай. Духхьала 30-ча апреле электроэнерги ца хиларах байна бод 2200 килограмм ба. Бехк кхычарва дІатІа а бехкаш сатийна Іе йиш яц кулгалхой, цІенхаштта хьалеха дева завода болх юхабеттачаргара.

Заводе маькх ю Наьсарерча мельзавода хьоарах. Из стандартни лоархІаш да. ХІаьта а цох хьаль маькх чамза хул. цудухьа цу хьоарах маькх еча вай республикерча кхыча заводашта цох кхы хьоар детт, тІаккха маькх лерттІа хул. Из теркалле деза Наьсарен завода кулгалхоша а.

ХІанз санна дІабахьа йиш йолаш бац завода болх. Из масса оагІора тоабе беза.

С. МАЙСИГОВ,
тха собкор.

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

Iарбий мехкашта дукхьала Израила хьоаньча агрессех хьахиннараш дIадахара хьакъехьарча дешага хьажара гулъельча ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни специальни сессе укх шера 21-ча июле ший болх юкъахбаьккхаб. Ассамблея яьча решенех, къаьстта боккхача лоархIамера дош а лоархIаш, Гаргарча Малхбоалеперча кхохкаленнача хьалага хьожача Совета новкъостал лар духьа, цун ерригa материалаш Кхерамален Советага дIайохьийт. Генеральни Ассамблея председатела тIадиллад из юха а гулъелга, из гулъяна аргIоаца гIулакх эттача хана.

Машар безача пачхьалкхенаша израильски агрессех хьахиннараш сихагIа дIадахар духьа лоаттабеча къовсаме лоархIамера этап хилар ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни специальни сессех. Из дош дунен общественни мнене теркама юкъмоттиге оттадьл цо. Сессе берригача балхо хьахьекхар, дикка дукхагIа йола пачхьалкхенаш — ООН-а членаш агресси качъенача Iарбий халкъий законни бокъонаши хьашташи лораде дег тIара ловш хилар, агрессор бехке веш а дIалийпача Iарбий территорешкара израильски бIунаш арадахара хьакъехьа дIадехараш хьаллоацаш а хилар.

Город Иерусалима Iарбий дакъа аннекси ярах дола гIулакхаш Израилага дутийтилга дIадехаш йола резолюци дукхха а дукхагIча голосашца шозза тIа а ийпа, Генеральни Ассамблея кхетадергдолаш дийцар израильски агрессе результаташ миччa бесса нийца а бакъеш тIаэцара ше духьала хилар. Цунца бакъйир территори хьалапара низ юкъебаккха йиш ца хилара принцип, пачхьалкхенашта юкъерча машара гIулакхашта ларде ядача ООН-а Устава эггара лоархIамегIарчеи политически принципех цаI.

Израилеи из хьаллоацаш йолча пачхьалкхенийи политически интригаша, агресси бахьан долаш шоашта тIабиша бехк дIабаккха а кхыметтел дIалийпа Iарбий территореш шоашка йитара ООН-агара бокъо якха а уж гIертаро деш хIама дац бокъонца цар гIаьрахой уйлаш кхы а дукхагIа хьагучайоахилга мара Генеральни Ассамблее агрессор бакъеп саг вацар Израилагара шийгарси Америка ВIашагIкхийтта Штаташ керте а йолаш волча цун галсахача шин-кхаькнегареи дIайиккхача ЧIоагтIа хьохаме гIулакх да, Генеральни Ассамблее голосовани йита оттаяь агрессор кIалхарпаккхараш Iарбий мехкех латарах из хоаставари тIаерсаяь йола ший резолюце проект кхыметтел юхаяиккхана ца йоалаш США хиннa хилар.

ХIаьта а ше йолчча тайпара факт а, керттерча дешах лаьца — Израила бIунаш, цар дIалийпача Iарбий территореш тIара ара а дахьа, агресси йолаяле хьалхагIа шоашка хиннача позицешта юха тIа цигара хьакъехьа резолюци тIаэцa низ ца кхоачаш Генеральни Ассамблея йиса хилар. 4-ча июле Iарбий; территорешкара Израила деррига бIунаш сов чехка арадоахилга дIалехаш йолча, блокех дIакхетанза долча мехкий резолюце проектана голосовани еча хана цуна тIехьа голосовани йир социалистически, Iарбий, дуккхача афро-азиатски пачхьалкхенаша а хIаьта иштта дунен халкъашта юкъерча арене кхычарех тийша хIама доаца арахьарча политика никъ лелабеча Малхбузен Европа пхьайолча пачхьалкхенаша а. Генеральни Ассамблее дика хьаллаьцар агрессор бехке велга, дIалийцача территорешкара цун бIунаш сов чехка арадоахилга, ше Iарбий пачхьалкхенашта зaь зе агрессоро хьатохилга хьадехаш йола советска резолюце проект. Цхьабакъда, е блокех дIакхетанза йолча пачхьалкхений проект а, е советски проект а тIаэцагдар, уж чIоагIъяра эшаш хиннарел кIезагагIа голосаш ца хинна тIехьахиннадаь.

Сессе болх юкъахбаллалца йолча хана лаьттача дIахорча консультацеша а кхоачаванзар эшача боарамга кхачалца дукхагIа йолча делегацеша хьаллоацаргйола, израильски бIунаш арадахарах дола дош къоасталергдола решени тIайола резолюце проект кийчъярга. Цулухьа материалаш Кхерамален Советага дIалахьа хьакъехьара резолюци мара тIа ца эцаш чакхбалар Ассамблея болх.

Хаттар отт: Генеральни Ассамблея хьал новкъарле йир агрессивни гIулакхаш хоадамболлаш дийхкача ООН-а Уставо кхайкадьча лерхIарашка хьежжа цо ший декхар кхоачашдара? ЦаI мара хила йиш йолаш дац жоп: израильски агрессех хьахиннараш дIадахара хьакъехьа, дIалийпача территорешкара израильски бIунаш арадахара хьакъехьа корта а болаш йола решени тIаэца магазар Генеральни Ассамблеяна Америка ВIашагIкхийттача Штатий, цхьаболча пар союзникий, хIаьта иштта США-с тIабенача низа, эггара лоархIамегIарча хана ицхьаккха эхь ца хеташ гIожагIча тайпара цар яьча шантажа дIакараяхача пачхьалкхений а позици бахьан долаш.

Советски правительства дIакхайкаду, ше дIалийцача Iарбий территорешкара ший бIунаш агрессорага арадахийтар духьа машар безача ерригача пачхьалкхенаша дIахо а къахьега дезаш хиларах ше чIоагтIа дог тийша хилар. Агрессора бIунаш Iарбий территорешка мел латтача хана, Израила пхьаккха эхь ца хеташ Iарбий мехкашка территориальни кхыйолеи претензеш мел еча хана Гаргарча Малхбоалене машар хургбац. Суэцки канала зоне Израила лелаеча тIеха провокацеша тешаl цу моллагIча дийнахьа тIом юха а дIаболабала мегаш хилара.

Доккхеи бехктокхамеи декхар тIадожаду хIанз Генеральни Ассамблея ший чрезвычайни специальни сессе материалаш дIаеннача Кхерамален Совета. Израильски агрессех хьахиннараш дIадахарах долча дешага дIахо хьожача хана Кхерамален Совето йизза теркалъе езаргья дукхагIа йолча пачхьалкхенаша сессе шаьрра хьанхайкаяь, из дош, эггара хьалхарча аргIанна, — шоаш дIалийцача Iарбий лаьтташкара Израила бIунаш арадоахилга, конструктивни наькъаца къоасталар довш йола уйла. Ший агIонгахьара, Советски правительство, хьалхагIа а санна кийча я из уйла кхоачашхилийтар духьа машар безаш йолча ерригача пачхьалкхенашца цхьана гIулакхаш леладе.

Советски правительства иштта бакъду, Советски Союзо кхыча социалистически пачхьалкхенашца цхьана дIахо а Iарбий пачхьалкхений, цар шоай законни бокъонаш бахьан долаш лоаттабеча нийсхон къовсаме, политически оагIув дIахо а хьаллоацаргхилар, экономика юхаметтаоттаечи дегIакхувлачеи, обороннии низ чIоагIбеча царна новкъостал дергхилар.

ХIаьта израильски агрессех хьахиннараш дIадахарах дола дош къоасталара шоай позицеца хIанзалца новкъарле яьча пачхьалкхенех лаьпа аьлча, цу пачхьалкхенаша, нагахьа санна шоай никъ цар ца хувие, деррига халкъашта хьалхашка беза бехктокхам тIаэцаргба шоашта.

МИШТА КХОАЧАШДУ ЮБИЛЕЙНИ ШЕРАРА ДЕКХАРАШ?

ЛИЙРХIАР ХИЛАНЗАР

Шаьла райо̆на «Шалинский» яхача совхоза кхоалагIча отделене шурий-товарни ферме вIашагIтехад дикагIа дола тетта доахан. Хьалъьий хьайбаша дика помещенеш, механизаци яьй хазагIа долча балхашта. Цу ферма бала тIа опытно-хьокхама ферма вайшагIйолла лаьрхIад совхоза кулгалхоша. Цхьабакъда совхоза кулгалхоша лийрхIие чакхдаланзар, ферме ерригачa совхозера гулдаь дикагIдола доахан вIашагIтеха дале а. Фермерча доахангара йоакхха шура дукхха дукхагIа хила йиш йолаш яр, хIаьта хIанз вай ювцача ферма совхоза фермашта юкъе эггара гIехара моттиг доа шура якхарга диллача. Фу бахьан да из иштта хилар?

Из тахка хала дац. Доахангара йоаккха шура лохъялара керттера бахьан да хьайбашта даа доакъар ца хилар. Кхоачам боллаш даьгIенаш яц боахача доалахьа. Совхоза а отделене а кулгалхоша ший ханнахьа йоакхо яьяа хьайбашта ахкан замалахьа дац кхоачам хиллал моша доакъар Iалашдара. ХIаьта цу гIулакха йоагтIа терко ца ярах хьахиннар гуш да.

Совхоза кулгалхошта хета хургда каст-каста ферма кулгалхой хийцача болх тоалургба аьнна. бакъда из иштта дац. хIанзале массехказа цар фермера бошхлой хийца бале а. Хеталургдолаш да шура кIезигъялара бахьан лоаламбоацар да аьнна из иштта дац. Цхьаккха тайпара наглядни болх бац ферме беш. Хан-ханнахьа итогаш яц кварталех, декадах, даьча балхий. Кхыметтел ах шера баьча балха а итогаш яьяц ферме. Цу суртага хьежача а ха дезар ферма кулгалхой сих-сиха хувцарах бала пайда боацилга.

ВIалла шек а вацар ферма бригадир Салтамкралов шийна дикагIа йолча доярка цIи якха да харах. хIаьта юкъера лаьрхIача дийнахьй буси хIара Iаттагара йоаккха шура мелий ца харах, декале квартале, хIаьта ах шера фермерча доахангара мелла шура йоакхх хоаш ца хиларах. Сатийна жоп делар цо: «Зоотехник дIаваьккха дукха ха яц, хIаьта учетчика болх бу пхи ди мара дац».

ХIанзалца ферме баьча балхага хьожаш хилча совхоза конторе ваха веза. Из де дийзар са а. Ферма кулгалхошта сердаш вагIар совхоза керттера экономист. «ХIанз а тIехь ферма ах шера баьча балха отчет оттаянза хиларах ерригача совхоза отчет оттае вIаштIехь ца долаш вагIа со», — йоах цо.

Хала дале а ферме баьча балха даннеш эца вIаштIехьдаьлар са, бакъда дог гIоздоаьккхаш дацар уж.

Укх юбилейни шера хьалхарча ялх бетта ферма декхарийла яр 3695 центнер шура якхха, хIаьта якххар 3244 центнер мара яцар. Шура якххара ах шера план 88 процент мара кхоачашъяьяц, хIаьта пачхьалкхенна шура йохкара план 78 процент мара кхоачашъяьяц. Лакха да шура якхарга дIалодар а.

ХIанзаръяр шоттта маьха яй йола шура йоакхха сезон я. ХIаьта фермера гIулакх кхыча тайпара да. Пачхьалкхенга шура йохкара план кхоачашъяра фермa болхлой декхарийла ба хIара денна 2750 килограмм шура якха, бакъда хIанз йоакххар 1990 килограмм мара яц. Пачхьалкхенга шура йохкара план кхоачашъеш хилча хIара денна доахангара йоаккха шура тIакхетийта еза 760 килограммага кхаччалца.

Цхьа-ши шу хьалха совхозера дeтта доахан лоам ухийташ хиннад ахкан замалахьа, хIаьта цу хана фермай хьокхамаш а лакха хулар, шурийга дIадодар лохагIа хулар.

ХIана дахийтадац-те совхозера деттача доахана Iулаш лоам шоай доалахьа доахан доажаде моттиг а ца хилча. Цу хаттара жоп луш саг вац совхозе. Мишта латт совхоза кхоалагIча шурий-товарни ферме хьайбашта тIакхийттача дулхага дIадодар лохдара гIулакх? ХIара центнер тIакхетача дулхага дIабода мах геттара лакха ба — 318 сом. Кхыча боахамаша санна, укх юбилейни шера лакхара декхараш тIайийцад укх совхоза вай ювцача шурий-товарни ферма. ХIаьта, хIанз шоана га а гу цар шоай декхараш мишта кхоачашду.

М. АЛЬДИЕВ,
тха собкор.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН

ЛЕРАГIА

«БОЛХ ЦIЕНХАШТТА ТОАБЕ БЕЗА»

Укх шера 15 июне арадаьннача «Сердало» газета тIа кепа техӑча «Болх цIенхаштта тоабе беза» яхача корреспонденце тIа дийцадар Нохч-ГIалгIай автоуправлене МалгIабикерча автобоахама балха юкъера доккхий кхоачамбоацараш.

Цу корреспонденце тIа дийнараш бакъхилар хьа а хоташ, Нохч-ГIалгIай автоуправлене начальника заместитела нов. Рассказова хоам бу: из дош Малгобекски автобоахама ИТР шеръяь йолча совещане дийца хилар, цуч хьакъехьа Малгобекски АТХ кулгалхошка автоуправлене техсовете ладийгIа хилар, автобоахама технически хьал а цунах пайда ийбелга а лакхдар духьа ер гIулакхаш даь а деш а хилар: 1) 150 автомобила лаьрхIа керда гараж хьалъяра проектно - сметни документаци а кийчъяьй, 1967 шера цу гIулакхага дахийта 120 эзар сома ссуда а деннад, 2) АТХ начальник н. Боков дуккхача хана денз цамогаш хиларах начальника декхараш кхоачашде н. Миронов хьожаваьв; 3) автобоахама инженерно - технически болхлой балхаш тIа нийсагIа дIа-са хьожабеш латт; 4) автомобилашта капитальни ремонт яра кхы тIа а нарядаш къоастаьй; 5) шоай технически хьалага а болх беш ньккхача хнага а диллача юхаметтаоттае ца йоагIа автомобилаш учетера дIаяха материал кийчъеш латт; 6) Малгобекски автобоахаме политико - кхетама болх къахьегама а производственни а дисциплина чIоагIъяра эша гIулакхаш деш латт.

ГIИШЛОШЪЕРАША ДОШ ДЕННАД

Шерра - шера дукха граждански гIирсаш хьаллу «Грозхимнефтестроя» № 9 йолча гIишлоймонтажни управлене гIишлошъераша. Из коллектив хIанз Комсомольски юрта болх беш я. Укхала цар хьалъю 320 дешархочоа лаьрхIа школеи хьехархошта шозза вIаштIардаь йиъ квартира йола цIеноши. Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна йолча социалистически яхьа юкъе а яха, дика ка а ювлаш болх беш я из коллектив. «Школа 15 август тIакхоачаш эксплуатаце дIалургья вай» яха девиз а йолаш къахьег цо хIанз.

Кхоачашдергдолий цар шоаш денна из дош? Гуш да кхоачашдергхилар. Школа цIенош хьалдаь дьйкад. ХIанз царна чура балхаш деш латт. Уж балхаш башха дика вIаштIехьдаьхад отделочни балхий бригадира Серегин Иван Павловича. ТIехдика хьокхамаш а доахаш укхаза къахьегаш ба отделочникаш Васильченко Светлана, Джамулаева Тамара, Перская Нина, кхыбараш. Балха тIа дика хьокхамаш доах Кравцов Николай бригадир йолча плотникий бригада. Цу бригадаерча Шеповалов Иванеи Бургузкин Владимиреи, шоайла яхь а лоаттаеш, цхьаццен ах-ахи норма кхоачашъю. Царел тIехьабисац тайп-тайпара балхаш ду Магомадова Зулай, Асламбекова Пала. ХIаьта каменщика Магомадов Вахас ший норма хIара денна 150—160 процент кхоачашйора, иштта норма тIехкхоачашъеш хьенай крановщица Силина Антонина а.

— Социалистически яхь укх деношка къаьстта а чIоагIа яьржай тхо долча, — йоах участка мастера Седорин Иван Семеновича. —Коллектива хIара член кхы а дикагIа къахьега гIерташ ва, оахош денна дош кхоачашлапза ца дита а вай пачхьалкхен юбилейна даха мадоаггIа накъалаха а лерхIаш.

Я. ЦУЕВ.

УСТЬ-ИЛИМ. Доккха чертежни доска санна йихкача сунтий таькаша тийдад Ангара Усть - Илимски ГЭС хьалъеча районе. ГIишлошъераш сихбеннаб — Октябра юбилей тIакхоачаш гидроэлектростанце хьалхарча аргIанна дола ор даькка дала дезаш да.

Э. Брюханенко сурт.
ТАСС фотохроника.

ЖА ЛОАМ ДИГАД

МугIарах дIаоттаяь латт жех етта автомашинаш. Хьалхарчу тIа вагIа кера модж а йолаш дизача дегIара вокхха цаг.

— Лоалургдий хьога лоамаш, хала моттигаш я уж, — хетт цунга жа Iуй накъабаха баьхкараша.

— Ховргда-кх, — яхаш велакъеж из.

Алиев Iаьла дукхача наха вовз Наьсарерча «Назрановски» яхача совхозе. Дукха ха я по же тIа болх бу, лоам хьал а кхийна уж моттигаш дика йовзаш а ва. Цудухьа вохийт из цига совхозо.

950 устагIа ба лоам бугареш. Укх шера эггара хьалха дуг уж цига. Цудухьа цхьабараш шек бувл, фу пайла бахьаргба-хьех цар, яхаш. Бакъда, Iаьла тийша ва ше шортта дарегIа дулх дIахьаргхиларах. Лоам жа доажадеча кхыча боахамашка бIарг лекх цо.

— Хьуле кхаччалца машинашца дутаргда оаха яраш — йоах Iаьлас, — цигара доажадеш Шаьлинге хьалчадугаргда. Баьца дика моттиг я из.

Iаьлий ший жа Iуй бригада я. Царна юкъе дукхагIа бараш шоай болх ховш, опыт йолаш нах ба. Масала, Оздоев Хьамзат жа Iу вола яр 7—8 шу да.

Укх тIеххьарча хана жа лелалара дукхагIа уйла тIайохийт совхозе. Укх шера тIеххкхоачашъяьй жа дахкара план, заданел совгIа дIаленнад 2 тонн хиллал тха. БIакъда, хIанз а устагIан дулхага дIабода мах лакхо ба. Цулухьа из лохбергбола наькъаш лех совхозе. Царех цаI ба — укх деношка жа лоам дигар.

М. ХАСУЛТАНОВ.

ШОАЙ ДОШ КХОАЧАШДАЬД

КПСС XXIII съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода коллективо. Сийлахь-боккхача Октябра цIейна яха майоггIа накъаяха кийчлуш, доккхий декхараш тIайийцад.

Фуд хIаьта тхона карагIдаьннараш? Шоаш тIайийцача декхарий хьалхарча пункта тIа крекингисташа дIаяздьд: 10 бетта план ханал хьалха кхоачашъелгеи юбилейни ди тIакхоачаш планал совгIа еррига а 800 эзар сома продукци арахецилгеи. Нагахьа санна ах шерах даьца лувие. тIайийцача декхарий из пункт дикка тIехкхоачашъяьй. Из дуденнад эггара хьалхагIа технологически установкай коллективайка технологически режим лерттIа лелаяра, аппаратураи оборудованеи балхага теркам а болаш хьежаш хилара чотах, установка ремонт ца ет болх бу ха йIаьхъюлар бахьан долаш. Юккъера лаьрхIача термически крекинга установкаша ремонт ца еш болх беш йоаккха ха планал 1,9 ди-бийса йIаьхъяьй, из 43,9 денга-бийсанга дIа а кхоачаеш, хIаьта комбинированни установкаша ремонташта юкъе йолийта ха 1,7 денна-бийсанна йIаьхъяьй.

БIарчча хьанийцача, установкаша болх беш йоаккха ха йIаьхъяр бахьан долаш планал совгIа хьаьча продукцех 36,7 процент хул. Завода коллективо планал совгIча продукце 44,6 процент даьккхад деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхIача йола овсарле алсамъяккхара чотах. Юхейисар хьаьий беда лах пайда кийбелга тоадара чотах.

Продукци хьаяра план тIехкхоачашъяра дика хьокхамаш даьхад коммунист Петров Виктор керте латтача № 1 йолча технологически цеха коллективо. Шу доладелча гIоне мехкдаьтта сийрда продукташ яхара план 110,9 процент кхоачашъяьй цо. Болх во баьбац Кастерин Николая кулгалдеча газ чакхйоахача цехо а. Цо 107,6 процента кхоачашъяьй производства план.

Завода коллективо даьха хьокхамаш лакха да ала йиш йолаш да. Цхьабакъда. уж кхы а лакхагIа хила йиш яр, нагахьа санна завода балха новкъалийнна дукхха а кхы гIулакхаш хиннадецаре. Эггара хьалхагIа белгалдаккха доагIа продукцеца реализаци яра йоккхий халонаш нийслуш хилар. Из бахьан долаш цкъаза установкай овсарле лохье езаш. цхьайолча хана кийчъяь яьнна проду и белалах дIа а етташ, шозлагIа а из чакхъяха езаш йола моттигаш нийсъеннай. Алхха из бахьан долаш ах шера чухь а завода хиннача зенах 1120 эзар сом хул.

«Новкъостал» дир тхона «Грознефтехимстройремонт» треста РСУ-2 гIишлошъераша а. Цар бехка капитальни ремонтера яла дукха гайра мехкдаьтта комбинированни чакхдоахача установкаех цаI. Из бахьан долаш заводо 469 эзар сома маьха продукци кIезигагIа елар.

Завода коллективо лаьрхIадар товарни продукцега дIалодар 0,12 процент лохде а продукцега дIалодаб лохдарен производства план тIехкхоачашъярен чотах шера чухьа планал совгIа 250 эзар сом пайда бе а. Боккъала а долаш дарашка хьежача ах шера товарни продукцега дIалодар 0,8 процент лох а даьд, планал совгIа 437 эзар сома пайда а баьб.

Цу тайпара дола хIамаш завода коллективага дуденнад, керттерча даькъе, белалах сийрда продукташ дукхагIа хьакъестаяри продукци хьяра план тIехкоачашъяри бахьан долаш. Алхха цу шин фактаро тора хилийтай 607 эзар сом кхозе. Цул совгIа, доагор, Iи, хий, электроэнерги, реагенташ нормал кIезигагIа дIаухийтилга Iалашдарца технологийи энергетикийи вIаштIехьдаьлар продукцега дIалодар кхы а 198 эзар сома кIезигделга.

Производства планаш дикка дукхагIа тIехкхоачашъяро завода коллективага торо хилийтар къахьегама овсарле лакхъе а. Къахьегама овсарле планал 1,5 процент дукхагIа лакхъе декхар тIайийцача моттиге заводерчар 4,3 процента лакхйир из.

Къахьегама овсарле лакхъяра хьакъехьа дикагIа ка яьннай из дакхьяра план 115,3 процент кхоачашъеча № 1 йолча цеха коллектива.

ТIайийцача социалистически декхарашка диллача Iи планал 1,5 процент кIезигагIа дIаахийта езар. хIаьта из ах шера чухь 2,6 процент кIезигагIа ахийтай, электроэнерги 1 процента меттел 3,9 процент, доагор 1 процента меттел 1,7 процент кIезигагIа ахийтад.

Рационализаце хьакъехьа тIайийдаь декхараш а кхоачашдаьд. Белгалдаьдар рацпредложенеш юкъекхахьара чотах 42 эзар сом кходелга, хIаьта бокъонца кхолаьр 65,5 эзар сом хилар.

Кхоачашъяьй тIайийцача декхарий вож пункташ а, цар даькъе квалификацеш лакхъяра курсашка чулувнара, завода болхлоша салоIилга вIаштIехьдаккхара хьакъехьаръяраш а еш.

Хьинаре къахьегарца пачхьалкхен план а социалистически декхараш а кхоачашдара гIо даьча берригача болхлой, инженерно - технически болхлой. гIулакхерча наьха цIераш яьха вала хала да, 700 гаргга саг ва коммунистически къахьегама ударника силахьа цIи лелаеш.

Коллектива карагIдийнна деррига дика гIулакхаш белгал а даьха, кхоачамбоацараш хьоаха ца дар нийса хургдацар. Кхоачамбоацараш долаш да. ХIаьта уж эггара хьалхагIа а дувзаденна да цкъаза къахьегама а производственни а дисциплина телхаеш хиларца, из бахьан долаш установкай балха овсарле лохъеш хиларца, продукци йоаеш хиларца. Оборудованеи еча ремонта дикал а хилац массеза а лер тIа. хIаьта из бахьан долаш насосаш, йовхал дIа-са ухийта аппаратура ханал хьалха талхаш йола моттигаш а нийслу. Кхы а да кхоачамбоацараш. Уж дерригаш а завода коллективана довзаш да, хIаьта хIара денна цпа къовсам а лоаттабу.

ХIанз крекинг-завода коллектива деррига хьинар тIалостадаьд Октябра юбилей тIакхоачаш мехка чаьогга дукхагIа продукци ялара. Завода къахьегамхой, хIанзлехьа шоашта карагIдийнна дикка доккхий хIамаш теркал а деш, хьалха тIайийцарел а лакхагIа дола декхараш шоашта тIаэцара уйла еш ба. Дувцилга йоаццаш шоай декхараш кхоачашдIанзеи Октябра юбилейна магоаггIа совгIат кийчданзеи ца Iе лаьрхIа ба уж.

Р. МАРТИРОСОВ,
КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода керттера экономист.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Укх шера дика къахьегаш хьабоагIа Сунженски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза хьайбаш леладераш. Из хьагойт укх бакъдолчо а. Нагахьа санна ах шера планах пачхьалкхега 2055 центнер шура йохка езаш уж хиннабале, цар 2390 центнер ехкай, иштта гIулакхаца ах шера план 111 процент кхоачаш а еш. Из да Сийлахь - боккхача Октябра юбилея сийна шоаш тIайийца социалистически декхараш камаьхала а йоалаш цар кхоачашдеш хилар. Колхозе кхоабача хIара Iаттагара дийнахьа 9 килограмм шура йоаккх колхозе. Из доамарча бохамий хьалашка диллача дика хьокхам ба.

Колхозе боахама чура специализаци а йолаш леладу хьайбаш: хьаьлийи ялх беттага кхаччалца ха яьнна Iаьсийи шоай къаьсттача цхьан ферме да, ялх беттал тIех ха йола шинараш вокх ферме да, хIаьта ах шерара яьнача сиргIилгий шоай ферма я.

Хьаьлийи Iаьсийи леладу № 1 йола ферма Первомайске я. Цигарча хьайбаш леладераша лаьрхIар — шуреи Iаьсийи мамогга дукхагIа хулийтилга. Ферме болх беш барт тайна дояркӑй коллектив я. ХIара дояркӑга лелабе 15—16 етт дIабеннаб. Коллективана юкъе хьинарегIа а овсарегIа а болх беш хиларца белгалъяьнна я доярка Бисаева ПаьтIамат. Цо хьалхарча ах шера хIара кхоабача Iаттагара 1328 килограмм шура яьккхай. Колхоза планага диллача шера цхьан Iаттагара якхха еза шура 1350 килограмм йолча теркалдича гуш да цо ялх бетта шера план кхоачашъяь хилар. Иштта лакха хьокхамаш даьхад цо ше леладу доахан боккъала дика лeладеши эшшача боарамерча доакъарашца кхоабаши хиларах. ПаьтIамат ший болх бовзаш а дика беш а хиларал совгIа, шийца балхарчарна эшшача гIо де кийча йола цар дика новкъост а я. Ше балха тIа даьха земаш чIоагIа раьза а йолаш шийна балхарча ший зIамагIча новкъосташта дIаIомаду цо.

Цу ший новкъостал дукха тIехьаюс ала йиш йолаш яц вож доярка Оздоева Хамсат а. Цо лелабеш 16 етт ба. Царгара 17755 килограмм шура яьккхай цо, иштта гIулакхаца ше лелабеча хIара Iаттагара 1109 килограмм а йоаккхаш. Долче из а гарга кхаьчай шера план кхоачашъяра. Ше хьокхаме къахьегаш, хIара шера нормаш тIехкхоачашъеш хиларца ший сий а даьккхад, ше еза а ялийтай цо. Цунна дола тешал да из Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержа хилар.

Дика къахьегама хьокхамаш а доахаш болх бу дояркӑша Героева Аьсетеи Чаппева Лидаси. ХIара кхоабача Iаттагара ах шера 1040 килограмм шура яьккхай цар. Цар 1967 шера хIара кхоабача Iаттагара 1800 килограмм шура якхха социалистически декхараш тIайийцад.

Шеко яц цар шоай социалистически декхараш сийленпа кхоачашдергхиларах а хьатIадоагIача Сийлахь - доккхача Октябра цIейна баха ма боаггIа уж пакъагIоргхилара а.

А. АЛБАКОВ.

ШИН БОАХАМЕРА ГIУЛАКХАШ

Укх шера хьинар къаьстта айденна къахьегаш ба Гудермеса района «Гудермесский» совхоза фермашкара болхлой. Пачхьалкхенна шура дIадалара шера план 7 ноябрь тIакхоачаш 105 процент кхоачашъе аьнна декхараш тIайийцад цар.

Мишта кхоачашду укхаза шоаш денна дош? Ялх бетта шура пачхьалкхенна дIаялара план тIехкхоачашъяьй боахамо. Планах ах шера 880 тонн яла езача 955 тонн шура дIачуяла вIаштIехьдаьннад боахама хьайбаш леладерий. ХIаьта, шурий хьоанал лакха хиларах 51 центнер шура дукхагIа дIа а язъяьй царна. Совхоза ерригача фермай коллективашта юкъе шерра яьржай социалистически яхь. Дика я совхоза баьццара конвеер. Хан-ханнахьа, эшача баьцаш дIаюш кердайоах из. Хьайбашта дукхагIйолча хана моша доакъар лоаттаде тардолийт цу гIулакхо. Цул совгIа эрий тIаьннача баьций даьгIенашка доажаду доахан, бийсанна концентраташ, силос тел, йол ехк, ханханнахьа хий меладу. Цулухьа 4—4,1 процентага дIакхоачаш я шурий хьоанал.

Уж доламаш доахача боахама коллективашта юкъе хьалха латт Эдельсултанова Ширване кулгалдеча № 1 йолча отделене ферма. Пачхьалкхенна шура дIачуялара ах шера план 106,3 процент кхоачашъяьй Абдуразаков ИбрахIим керте латтача цу ферма коллективо. Укхаза юкъера лаьрхIача хIара фуражни Iаттагара 907 килограмм йоакх шура. ХIаьта, 1200—1300 килограмм шура йоаккхаш ба ИбрахIима бригадера дикагIйола дояркӑш Абдуразакова Хавра, Темирсултанова Мал, Галаева Селимхан, кхыбараш.

Ферме дика вIаштIехьбаьккхаб культурно массови болх а. Гургдолча моттиге хьалтехад юбилейни шера ферма ерригача коллективо а иштта къаьст-къаста дояркӑша, скотникаша а тIайийца социалистически декхараш, хIаьта, хIаране дийнахьа баьча балха итогаш хул Сийлен Доска тIа. Дика кийчъяь цIе уголок я ферме. Укхаза каст - каста вIашагIкхийте лекцешка, беседашка лалургI, шоай балха опыт дIа-юха юва дояркӑша, скотникаша.

Пачхьалкхенна дулх дIадалара шера план ялх бетта кхоачашъяьй совхоза коллективо. Шера план 420 тонн йолча дIачуденнад 437 тонн дулх. Укх бетта 17-ча дийнахьа хIаране юкъера дозал 95 килограмм хулаш йола 483 хьакха дIачуелар Борщ Иван Кузьмич керте латтача совхоза хьакхий-товарни ферма коллективо. Укхага а дизза дакъа лаьцар нов. Эдельсултанова кулгалдеча № 1 йолча отделене коллективо. Дика дорста а даь цо дIачуденнад 100 совгIа къона бежан.

Цхьабакъда. шоай болх иштта дика вIаштIехьбаккхара дукха тIакхувш я аьнна-м хетац тхона лоаллаха уллача «Дружба» яхача совхоза а цун цхьайолча отделеней а кулгалхой. Укхаза хьинаре къахьегаш ба хьайбаш леладераш. Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна дояркӑша, скотникаша къахьегама доккхий декхараш тIайийцад. Юкъера лаьрхIача шера хIара кхоабача Iаттагара 2000 — 2100 килограмм шура якхха лаьрхIад дукхагIйолча дояркӑша. Цар дош чIоагIа хилар хьахьокхаш да ах шера пачхьалкхенна шура дIачуялара план кхоачашъеш даьха толамаш. Планах 1900 центнер мара яла езача 2250 центнер шура пачхьалкхенна дIачуеннай совхоза коллективо. Бакъдар аьлча, хьоанал лоха хилар бахьан долаш, къаьстта укх тIеххьарча хана дукха шура дIера йоах царна.

— Фу бахьан долаш я шурий хьоанал лоха? — аьнна хаттар дича совхоза керттерча агронома Сериков Виктор Ивановича аьлар: —

—Доахан доажале эрий тIаьннача баьций даьгIенаш яц тха. Цхьабакъда, тхона хетачох, керттера бахьан из дац. Шурий хьоанал лоха хилара бахьан укхаза лерттIа мошача доакъарий конвейер ца хилар да. Скотникаш во доажаду доахан. Дояркӑштеи скотникаштеи алапий шурий хьоаналга хьежжа теле а баьча балха учет дика лелаяц. Цхьабараша 12—14 сахьата бу болх, вокхар — кIезигагIа е дукхагIа. ХIаьта денош лерхIаш бу цар баьча балха мах а. Цулухьа, цхьабола скотникаш чIоагтIа раьза а боацаш лелкъаш ба. ДикагIа къахьегараш ахчан совгIатапа е кхыдарашца белгалбахара гIайгIа еш бац совхоза кулгалхой.

— Мичай ферма цIе уголок — хьаттар оаха нов. Сериковга шоллагIча отделене ферме тхоаш цхьана долаш. Ер я, — йоах цо тхо чудолча цхьан цIалгах. Эсала ба укхаза политико массови болх. ЦIе уголок я яхача цIалгIа чу пхьа истоли ши-кхо тиша гIанди мара хIама дац. Приемник болх беш яц.

Ферме хIанз бетташ ба 350 етт. Юкъера лаьрхIача шера плавах цхьан фуражни Iаттагара 1900 килограмм шура якхха еза, хIаьта ялх бетта якххай 1006 килограмм. Шура, якххар а из планал дукхагIа дIачулуш хилар а пайда бий хьоанал лоха хилар бахьан долаш эшаеш хилча? Ялх бетта тIера Iояьккхай 15 тонн шура. Бахьан из долаш кхоачашъяьяц пачхьалкхенна шура дIачуялара ялх бетта план.

Шурий хьоанал базасии лархIа мегаргйолаш цхьоалагIча отделене Батаев Коловка зоотехник вола цхьа ферма мара яц совхозе. 3,7 процентага дIакхоач юкъера лаьрхIача укх ферма коллективо дIачутелача шурий хьоанал. Шура якххара ах шера план а дикка тIехкхоачашъяьй цо.

Ди тIехьа хьайбашкара йоаккха шура алсамйоаккхаш ба ферме дукхача хана дена хвалха латташ бола дояркӑш нн. Каланская, Хатаева, Бесчастная, Бухажиева, Капланова. 1300 — 1400 килограмм шура яьккхай цар укх юбилейни шера хьалхарча 6 бетта шоашта тIачIоагIбаьча хIара Iаттагара.

Иштта дика къахьегаш ба моллагIа хаоттам хиларах бIу ца къожабеш доахан доажадеш, царна доакъар хьатIадахьаш бола фермера скотникаш. Макаев Хьусен, Мусиханов Хусеха, Нураев Ахьмад, Дасаев Адам, Хасуев Ахьмад. Дийнахьа доахан доажаду, шура йожаяр кхераш бийсанна моша доакъар дехк цар.

М. БОТОВ.

ПХЕЛАГIЧА МОСКОВСКИ КИНОФЕСТИВАЛЕ КОТБАЬННАРАШ

Чакхъяьннай Москвера V-гIа Дунен халкъашта юкъера кинофестиваль. Дунен тIа эгтара дукхагIча викалаша дакъа лоцаш хиннача цу творчески яхье дакъа лаьцар 54 мехкарча викалаша. Съездаш хулча Кремлевски Дворецa, киной Центральни цIен, пионерий Дворецa экранаш тIа шин кIиранна хьийкхар конкурсни ленташ — художественни, короткометражни, берий. 20-чу июле хьакхайкаьйн творчески яхьа итогаш.

Полнометражни художественни фильмай конкурса жюре председатела С. И. Юткевича цIераш яьхар котбаьннарий:

ЙОККХА ПРИЗ — дикагIдолча полнометражни художественни фильмана телаш йола приз хьожаьйн «Журналист» яхача советскии «Отец» яхача венгерскии фильмашта. **Дошо приз** — жюре къаьстта шийн премии хьожаьйн «Отклонение» (Болгари) яхача фильмана. **Дошо приз** — къоначa дегIаухача кинематографе дикагIдола фильм бахьан долаш «В сельве нет звезд» (Перу) яхача кинокартинана. **Дото приз** — жюре къаьстта шийн премии — «Романс для корнета» (Чехословаки) яхача фильмана. Фестивала **Дото призаш** — «Верстерплатте» (Польша) яхачен дикагIйола кинокомеди хиларах тарра «Операции «Святой Януарий» (Итали) яхачен киноленташта; цхьаьккха цхьа дото приз шоайла йийкъар «Большая белая башня» (Япони), «Подопечный» (Югослави) яхача фильмашa.

МаIача сага роль дикагIа ловзарах приз лу «Человек на все времена» яхача фильма тIа Томас Мора образ хьаьлча Пол Скофилда (Великобритани). Кхалсага роль дикагIа ловзарах луш йола премии шоайла йийкъар Сэнди Денисен (США) Грюнет Молвиген (Швеци). Сага сий лорадара тIехьа, низаш дараи Iазап тIалоаттадараи духьала эрзаль творчество бахьан долаш Сийлен диплом елар американски кинорежиссера Фред Циннемана.

Короткометражни фильмай конкурса жюре ль решени хьакхайкайир Р. Л. Кармена.

Дошо приз — еннай вьетнамски хроникальни шин лентана: «Партизаны Ку Ти» (Къулбехьен Вьетнам мукъаяьккхара Къаман фронт), «У ворот ветра» (ДРВ). **Дото призаш** кхаьчай «Голос воды» (Нидерланды), «Сказ об одной русской матери» (СССР), «Ханой, вторник, 13» (Куба), «Честная жизнь зимородка» (Великобритани) киноштат. Дипломаш еннай «Волейбол» (Канада), «Мужчины из скал» (Чехословаки), «Фестиваль ирландской народной музыки» (Ирланди). яхача киношта.

Берий фильмай конкурса жюре председатела С. В. Михалкова хоам бир Московски кинофестивала доазонашка духхьашха чакхъяьккхача цу творчески яхьа результатех.

Дошо медаль яьккхар японо-советски производства цхьана даьккхача «Маленький беглец» яхача фильмо. **Дото медалаш** ийцар «Варежка» (СССР), «Детские болезни» (Венгри), «Свидания на роликах» (США) яхача кинокартинаша. Жюре Сийлен дипломаш еннай «Их превосходительство» (Югослави), «Цветок поведения» (Финлянди), «Червен и мюзак» (Швеци) яхача кинокартинашта.

Дунен халкъашта юкъерча кинокритика федераце жюре (ФИПРЕССИ) премии хьожаьйн «Отклонение» яхача болгарски кинолентана. Советски киноискусство ше чIоагIа лоархIаш хилар хьа а хойташ, ФИПРЕССИ жюре диплом хьожаьйн пхелагIча Московски кинофестивале ретроспективаш вIаштIехьъяьхараштa. Кинотехника Дунен халкъашта юкъерча федераце (УНИАТЕК) премии хьожаьйн «Дневник рабочего» (Финлянди) яхача фильмана. Киносценаристий Дунен халкъашта юкъерча гильде премии еннай «Большая прогулка» (Франци) яхача фильмана.

Дуккха кинокартинаш белгалдаьхар СССР общественни организацей, газетий, журналий совгIаташца. Царна юкъе я СССР писателий Союзо «Ветер с Ореса» (Алжир) яхача кинокартинана енна приз; СССР кинематографистий Союзо «Верный солдат Панчо Виль» (Мексика) яха фильм хьадаьча Эмилио Фернандесан фашизмана духьалара тема кийчъярах режиссера Рене Клеманан енна призаш; СССР журналистий союзо «Хлеб и розы» (ГДР) яхача кинокартинаен «Закон» (Венгри) яхача документальни фильманен енна призаш; машар ларабара советски Комитето «Рассвет» (Тунис), «Одним человеком больше» (Франци) яхача кинокартинаштен «Хромофобия» (Бельги) яхача берий короткометражни фильманен енна призаш. СССР кагирхой организацей комитето «Нгуен Ван Чой» (ДРВ) яхача художественни фильмана енна приз; Педагогически Iилмай Академе СССР просвещене Министерстваша цхьана «Маленький беглец» (Япони) яхача кинокартинана, туризма управлене «Искушение вернуться» (Ирак) яхача кинокартинана енна призаш.

«Искусство кино» яхача журнала совгIаташ деннад вьетнамски киноактрисана Тху Хиена «Нгуен Ван Чой» (ДРВ) яхача фильме роль ловзарах, «Детские болезни» яха фильм даккхарах венгерски режиссерашта Янош Рожанеи Ференц Кардашан.

«Советски экран» яхача журнала приз еннай «Зося» яхача фильме дакъа лацарах польски актрисана Поля Раксанеи «Большая прогулка» яхача киноленте дакъа лацарах французски актера Бурвилан.

ПхелагIча Московски кинофестивала оргкомитета диплом еннай индийски актери режиссери волча Радж Капурана Московски фестивалашка хьинаре дакъа лацарахи, хIаьта иштта румынски режиссера Элезабет Бостана «Найка и аист» яха фильм хьадарахи.

Доазол дехьарча мехкашцарча доттагIален культурни бувзамен обществай Союза премии ийцай «Наводнение» яхача монгольски фильмо. СССР Министрий Советерча кинематографе гIулакхашта йолча Комитета приз еннай «Зачарованный лес» (Камбоджа) яхача фильмана.

(ТАСС).

«Журналист» яхача кердачу кинофильма тIара кадр. Юра Алябьев — артист Ю. Васильев (Iаьрдехьа), Реутов — артист С. Никоненко.

Сценаре автори режиссер - постановщики С. Герасимов. оператор В. Рапопорт. Хьадаьд М. Горьке цIерачу берийн кагирхойн фильмай Центральни студе. Из фильм Москверча V-чу Дунен халкъашта юкъерча кинофестивала конкурсе оттадергда.

Фильма турпал — къона журналист Алябьев, цхьан центральни газета письмой отдела болхло. Из дунен халкъашта юкъерча отделе дIачувига лаьрхIад. Цхьабакъда, цул хьалхагIа город Горноуральске командировке вода из. цигара кхоачу редакце теркам чIоагIа тIаозаш долла письмо. Цига дуккхача нахах веттaлу Алябьев, вахара дуккха оагIонаш йовз цунна, цигача гучабаьлар, цунна шийн эгтара хьалхара безам а.

Фильма тIа хьахьекхад французски актрисаца Анна Жирардоца, итальянски режиссераца де Сикаца, французски иллиалархо йолча Мира Матиоца, иштта кхычарца вIашагIкхетар.

ТАСС фотохроника.

ЦХЬАККХА А ВИЦВАЬВАЦ, ЦХЬА ХIАМА ДИЦДЕННАДАЦ

Кагирхой советски халкъа а Коммунистически парте а революционни, къахьегама, тIема традицеш тIа хьалкхебар шоай лоархIамерча декхарех цаI лерхI Сунженски района педагогически коллективаша. Дешархой тIемапатриотически уйлаца хьалкхебара. Районерча школай дешаракхетама балха юкъе йоккха моттиг дIалоац цу дешо. ТIемапатриотически уйлаца дешархой хьалкхебара формаши методаши тайп-тайпара я. Къастта йоккха терко ю оаха из болх хIанз, берий каникулаш йолча хана, лерттIа дIабахьара.

Ассински юкъерча школа дешархоша 46-чa кхалнаьха авиационни полка истори Iомаду дикагIа шу да. Дуккхача нахага къахаташ ахийтарах царна хайра 46-гIа кхалнаьха полк Советски Союза Турпала Марина Михайловна Раскова а иштта Евдокия Давыдовна Бершанская а командираш хиннача цIи хезача частах вIашагIъелла хинналга. Дийна бисача летчицашца бувзам а оггабаь, Олега Кошевой цIерагIча дружина пионераштa хайра из полк тIемаш а деш Къалбасела Кавказе, Крыме, Белорусе гIолла чакхъяьнналга, Польша мукъаяьккхачул тIехьагIа Берлин яккхалца цо тIом баьлга. Фронте хиннача шерашка майрача летчикаша 24 эзар тIема вылет яьй, мостагIчунна чуйийттай 3 млн. кг доазал дола бомбаш. Ерригача летчицашта орденаши медалаши еннай, хIаьта 23 Советски Союза Турпала цIераш еннай. Станице Ассинске лаьттай 46 авиационни полк. ТIема задани кхочашъеш йийнача летчика Т. Н. Ефимовай боарз Ассинске ба, даим хоза лоаттабу из школа дешархоша.

Мехкарех летчицех хиннар ха чIоагIа ловш ба дешархой, цар бувзам лоаттабу 137 летчицаца. Летчицаша дешархошка каьхаташ кхухьийт Москвера, Челябинскера, Керчера, кхыча городашкара. Москве ях цу полке хинна 80 летчица. ЧIоагIа сакъеоддаме дар летчицаш хинача А. С. Коповайца, Л. А. Шевченкоца, З. И. Рашнаца дешархой вIашагIкхетар. Дешархоша ладийгIар шоай Даьхе бахьан даьча тIемех долча летчицай дог тохадолийташ хиннача дувцарашка, Олега Кошевой цIерагIча дружина сийлен пионераш бир царех.

Советски Союза Турпала Чечневас пионерашта дайтад «Самолеташ бийсан йолх» яха шийн книжкеи «Кавказе» яха очерки. Советски Союза Турпала Л. Н. Литвиновас «Летят сквозь годы» яха шийн произведении «Юбилейни вылет» яха очерки.

1967 шера январе Москве летчицаш болча хилар школа пионервожати Т. М. Зубован дружина совета председатель Рвач Таян.

46 полка истори Iомаделга кIоарглуш а шерлуш а латт. Школе стенд я «цхьаккха а вицденоац цхьа хIама дицденнадац» яхаш. Из я сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема дицлургдоацача денoех йола шийн тайпара летопись.

«ТIема сийлен» походе хиннараша дукха материал гулйир летчицай письмоши боабаьча летчицай дай-ноаной письмоши юкъедола альбом, папкаш кийчъяра.

ХIанз Октябра 50 шу дизара сийна пионерски дружинаи комсомолои 46 полка летчицаех йола керда стенд кийчъю.

Укх шера сентябре—октябре 46 полка берригa летчицаш Ассински юкъерча школа дешархой болча хьошалгIа боагIаргба. Хьаьший тIаэца кийчлуш ба школеи дешархойи хинна цIа Iеш, района ерригa общественность а.

Революционни традицеш тIа дешархой хьалкхебара болх ховш лелабу Серноводски юкъерча школе а. Укхаза дешархоша керттерча даькъе Iомадер Сунже хиннача граждански тIема истори да.

Граждански тIема юкъе дакъа лаьцарашкара царна хайра моттигерча кашамашка кIайгвардейцаша боабаь советски Iаьдал бахьан лийта калакаш Куталов, Куликов, Рухлин боахкилга. Пионераша цар боарзаш хьа а леха эзаш дегIад. Дукха па говш памятникаш а оттадир, станични митинг а йир. Цу школа пионерашеи комсомольцашеи граждански тIемаш даьрех материалаши сурташи гулдир, станицерча исторически моттигий сурташ даьхар, царех ши альбом дир. цаI Самашкински юкъерча школа дешархошта совгIата делар, вож школе дитар.

Ерригача школашка массазза леладу гIулакх а хинна дIаэттад граждански тIем тIа. Даьхен тIем тIа дакъа лаьцарашца, районе цIи хезача нахаца вIашагIбеттабалар.

ЦIе лерах лелараша дIахо хьош да тIема наькъаш тохкилга, Даьхен сийдолча къонгехи мехкарехи дар юхаметтаувттаду.

Цхьабакъда цхьайолча школашка, масала, Краснооктябрьски юкъерча школе, Первомайски кусте, иштта кхыча школашка дай баьха моттигаш тахкара болх кIезига бу. Цу гIулакха теркам тIабахийта беза школай кулгалхошеи ерригача педагогически коллективашеи.

Н. ПОТЕХИНА,
райОНО инспектор.

АВТОМОБИЛЬ — ЦХЬАН СОМАХ

Къахьегамхой чIоагIа безам тIабаха яр соахка вай мехка ловзаяь автомотолотерея. Массехк бетта дехка даьлар 48 миллион билет. Уж билеташ ийцачарех 26 эзар саго автомашинаш, мотоциклаш, мотовелосипедаш яьхар.

Уж билеташ хетташ дукха нах хилар бахьан долаш укх шера уж дукха дукхагIа арахийцад — дерригаш бIаь миллион. Уж декъалу ши бIаь разрядах. ХIара разряда юкъедоагIа 500 эзар билет. Билета мах цхьа сом да. Дехкача билетах хьахиннача пайдах нийсса ах къахьегамхошка юхакхоачаргба. Цу лотереях ловзаергья: 1400 «Волга», 2800 «Москвич-408», йиъ эзар «Запорожец» яха автомобилаш, дай-мехка тайп-тайпарча марках йола 18400 мотоцикл, бархI эзар мотороллер, 21400 мотоцикли мотовелосипеди. Еррига ловзаергйола хIамаш 50 миллион сома маьха а йолаш 56 эзар я.

Оборонно-массови болх, спорта тIема-технически тайпаш дIахо дегIадоаладеча, иштта учебни зданеш хьалъеча а ДОСААФ-а организаце материально-технически база шеръеча а дIадахийта лаьрхIад шоллагIча автомотолотереех гулдаь ахча. Вай республике а 1967-ча шера Грознен 1968-ча шера Шалински а Грозненски а районашкен хьалде лерхI тIема-технически дешара ЦIенош.

Духхьала вай республика къахьегамхошка дохкаргдола билеташ цхьа миллион да. Цу билетий дьшка кхоачаргья «Волга» яха — 14, «Москвич-408» яха — 28, «Запорожец» яха 40 автомобиль, 437 мотоцикл, мопед. мотовелосипед — ерригаш а 500 эзар сома маьха.

Белгалдаккха деза шоллагIа арахийца автомотолотерея билеташ укх шера цхьоалагIча октябрага кхачалца мара дохкаргдоацилга. СихагIа эца, новкъостий, уж билеташ.

П. ГАНДАЛОЕВА,
ДОСААФ-а инструктор.

ХАОТТАМ

Тахан республикен Грознен гIолла бийсанна морхаш а йолаш. лаьгIо догIа а делхаш хила мег, дийнахьа жайра йоачаш а йоацаш, морхаш хургья. ЛыгIа мух хьекхаргба. Температура бийсанна 11—16 градуси, дийнахьа 14—19 градуси йовхал а йолаш хургья.

26-чен 27-чен июле цонагIа доадам боацаш морхаш хургья, доадача ханашка дукхагIа а хулаш. Мух эргача оагIонашкахьара лагIа хьекхарба. Температура бийсанна 16—18 градуси дийнахьа 28—33 градуси йовхал а йолаш хургья.

Метеостанци.

Доазол дехьара

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

АГРЕССОРАШ ДIАБАХА БЕЗА

Гаргарча Малхбоаленера хьал чIоаггIа кхохкаденна латт хIанз а. кхы а талхари довнаш гIаттари езарам а болаш. ТIеххьарча событеша хьахьокхачох, ше лоаллахарча Iарбийн мехкашта а халкъашта а духьала йолаьча агрессе наькъа тIара дIаяла дага йолаш яц Израиль, цо дIахо а телхаду дунен халкъашта юкъерча бокъон боарамаш, хам бац ВIашагIкхийттача Къамий Организаце решенеи дунен общественни мненеи.

Синайски ахгIайрен тIара Суэцки канала гонахьара моттигаш низаца лаьца лоаттаеш долча израильски бIунаша июль бетта юккъе доккха довнаш даьд авиаци, артиллери, танкаш юкъе а яьха. Израильски милитаристийн царна тIехьашка латтача США империалистически гIозарийн гIулакхаша тешал ду, Iарбийн моастагIаша шоай агрессивни гIаьрахой уйлаш йита ца хилара.

Иерусалима иордански даькъа Израила территори я аьнна бокъо йоацаш хьакхайкадаьчул тIехьагIа Тель - Авива доал дераша цхьаькха провокационни гIа баккха лаьрхIар. ХIанз берригача израильски политикашеи пропагандисташеи цхьан багара доагIаш санна хьакхайкаду Малхбоалене вIашка ца деттаргья соцаяль доазув Синайски ахгIарен тIа гIолла а доацаш. Суэцки канала юкъе гIолла да яхаш. Дунен халкъашта юкъерча цу наькъа геза лизана тIахьожам оттабе безам болаш ба израильски агрессораш. Массехк ди хьалхагIа шийн тIема форда кемаш канала тIа хьахьекхьаьлга вIаштIехьдаккха гIертаяр Израиль. Суэцки канала тIара египетски бIунаша лаьцача израильски шин мехкако мукIарло дир ООН-а наблюдателаш хьакхачалехьа укхаза из моттиг шийн караерзае гIерташ Израиль хинна хилара. Нагахьа санна ларттув боале, уж тайпа операцеш канала кхыча моттигашка а чакхъяха безам болаш хиннадар израильски бIунаш. Кхетадеш да, из шерра чулоацам болаш дагалаьца провакаци хинна хилар. «Фигаро» яхача парижски газето яздаьчох, Тель-Авива тактика геттара дика гуш я: — чулакх чакхдаьккхача» тIакхоачавар, тIехьагIа цул тIеххьа базар йолае могаргдолаш йола шийн тайпара юриспруденци вIашагIйоллар».

Цхьабакъда, ОАР-а герзашцарча кизаша меттахьа хIама техар провокатораштa. Дунен халкъашта юкъерча прогрессивни общественность бе боагIача тайпара мах бир агрессорий провокацей, царех 70 шу совгIача хана английски бIунаша дIалаьца лоаттадаьча а египетски революци котъяьнначул тIехьагIа мара вIашагIкхийттача Iарбийн Республика халкъо шийн суверенитет юхаметта ца оттаяьча а Суэцки канала юха а колониальни доал тIада гIертилга а лаьрхIа.

Израила дIахо а Iарбийн мехкашта духьала лоаттаеча агрессе машар безаш долча дерригача халкъий эгIазал а гоамал а гIоттаяьй. Гаргарча Малхбоаленера хьал дувцаш йолча ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни специальни сесса дукхагIа болча делегаташа хоадамболаш харцахьа лаьрхIар кхыча мехкий лаьтташ Израила дIалувцар, хьадийхар агрессорий бIунаш сов чехка Iарбийн территореш тIара арадоахилга. Ховш маларра, Генеральни Ассамблея хIанзале а тIайийцай Иерусалима статус хувцара даькъе Израила чакхдаьха гIулакхаш законах доацаш лаьрхIа йола резолюци. Агрессораши цар американски галоахараши, маларра аьлча, дунен халкъашта юкъера хийра баьха хилар. Цу хьалашка массе тайпара маьевраш лелайир цар Израила доал лечa гIозарашка шоай гIаьрахой гIулакхаш дутийтаргдолаш йола хьалха решенеш Ассамблеяга тIа ца эцийта гIерташ.

Шоай гIулакхаш цу тайпара чакхдахарца, цIераца тIахо а кхерамe лоэзар дарца. Израилен малхбузехьарча цуп галоахарашеи цIенхашттa гIалат ду Iарбийн паччахьалкхенашеи цар доттагIашеи Гаргарча Малхбоаленера машара гIулакх лораде лаьрхIа хилара мах бара даькъе ше мабарра бокха бехктокхами безхами шоашта дIатIаувз цар Iарбийн паччахьалкхенаштен халкъаштан духьала дIахо а агрессеи провокацеши политика лелаярца. Духхьал из да Израила правительстваго цIенхашттa хоам беш йолча, 21 июле кепа теха арадаьккхача ТАСС-а заявлене дувцар.

Iарбийн мехкашеи социалистически дунен чурча цар доттагIашеи дагарг мел доацар ду израильски агрессеx хьахиннчараш дIадахара. Массехк дийнахьа вIаштта переговораш хилар Каире Iарбийн пхе паччахьалкхенна — ВIашагIкхийттача Iарбийн Республикана, Ирака. Сирена, Алжира, Судана керте латтарий. Цига вIашагIкхийттача хана яьча переговорашка дакъа лаьцараш хьежар эттача хьалага а Iарбийн Малхбоален халкъаша израильски агрессеи империализмаеи духьала лоаттадеча къовсама хIанзарча стаде дIалехача тайпара Iарбийн паччахьалкхенаша цхьана леладе дезача гIулакхашка а. Каирски совещане решени яьй укх гаргарча хана Хартуме Iарбийн паччахьалкхений кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани гулъе аьнна.

Ховш маларра, Каире переговораш хинначул тIехьагIа, Алжира Революционни совета председатель волча а алжирски правительствана керте латтача а Бумедьенай хIаьта иштта Иракски Республика президента Арефен Москве визит яьй, цига советски кулгалхошца беседаш ханнай цар. Алжирей Иракен кулгалхоша лакха мах бир Гаргарча Малхбоаленерча хIанзарча конзисана дувзаденна Советски Союзои кхыча социалистически мехкашеи лаьцача позице. ХIана церригача Iарбийн кепа йоазоно шерра йоаш Москвеи Каиреи хиннача вIашагIкхетарийн беседайн итогаш, Iарбийн халкъаш шоаш агрессорашта цар галоахараштен духьала лоаттабеча къовсаме цхьаь ца хилар белгал а доахаш. «Советски Союз — язду «Альманар» яхача багдадски газето, — массазза а хила а хиннай, хIанз а я Iарбийн къамангахьа. цо массе оагIорахьара новкъостал ду вайна. Империализмана духьала Iарбийн хьалгаттабу, бокъонца бола доттагIий керабоагIа Iарбийн дуненна социалистически мехкашкара».

Харц уйлаш йоацаш волча хIара сaго кхетадеш да. Израила агрессех хьахиннараш дIалахар Гаргарча Малхбоалене машар юхаметтаоттабара доархIамегIара хьал хилар. Шоаш дIалийнача территорешкара дIабаха беза агрессораш — иштта да дерригача дунен прогрессивни машар безачен низашта цхьатарра хетар.

АМЕРИКЕРЧА НЕГРИЙ ВОССТАНИ

Ньюаркерча негрий восстане дерригача дунен уйла юха а тIаьзар Америка эгтара чIоагIагIа йолча проблемаех цхьанне. Юха а телхаду негритянски пролетариатага селлара доха выступленеш хьеяйташ долча бахьаний хьакъехьара дош. ГIулакхах са ца кхувш йолча буржуазе массанахьа а кулгаш аркъала тувс. «Орор» яхача французски газето укх денношка яздаьдар, шийна кхетаде хала да, «дикагIча кхоанен сердало» шоашта гучаяьннача хана американски неграша цу тайпара «эксцессеш» миштa хьувзаю. Полице къиза гIулакхаш мога а деш, газето хьакхайкадора: «Законах доаца хIамаш ла могаргдолаш яц Америка». ТIаккха, законаш кхоачашделга хьалеха йиш йий маларра аьлча закона юкъера дIа а баьха дIаоттабаьча нахагара? Америках закон доаца мохк баьб неграша а ца беш, кIайча расисташа. Укх тIеххьарча шерашка негрий граждански бокъонаш бахьан долаш дукха къовсамхой байнаб, цхьабакъда уж боабаьрех цхьаккха а хIанзалца хьа бехктокхаме эзаваьц. Бенк ца беш бус кхыметтел тешашта бIеначa гуччa неграш боабаь расисташ а. Тамаш е езаш хIама лац, дечa визаштен леладеча бокъо йоацараштен жоп луш бола неграш буржуазни обывателa законах яц аьлна хеташ йолча средствашка кхувдаш хилар.

Байнача бетта тIехьашкара тIа букъа юккъе тепча теха вийна тIамаш лочкъаярах «дегабуам беш вола» (полицейске яхачох) неграшка вола цхьа эIамига саг Тамп (Флорида) яхача городерча полицейске. Цул тIехьагIа ши сахьат даьннача гIолла негрий восстани йолаелар Тампе. Восстане дакъа лаьцараша телефонни линеш тийдар, ю...ови ийс заведени йоагайир. йохаягча цхьан тика чура ена топаш эгташ вIашка дов дир полицеца. Цу тайпарча гIулакхаш тIа гIолла йолаелар Ньюаркера восстани а—кхы а йоккхагIа, кхы а доркагIа, кхы а лиз болашагIа йола. Бакъдар аьлча, бIаьшеренашка кер чу Iайна, Iаьдьмате боккхача низаца эккха тарлу гоамал летаеш дола бахьан, тIеххьара сийг — полице леладу акхен законах доацен гIулакхаш.

Восстанеш ши-шегIа гIетташ хиларах буржуазни либералаш кIаьтбеш долча гIайттарий гIулакхашца чакхйоал уж. Буржуазни либералаша йоах, цу тайпара «цхьаккха маIан доацаш йола эксцессеш» делаярца неграша кIайча нахах долча «респектабельни» гIозараштa юкъе шоай «доттагIий» шоашта гаьна боах. Цар неграш тIахьех сатохаши къовсама «цIенача», «законни», «парламентски» средствaех пайда эцаши хаIара. Из дешийн из дерригa а — дийтта са негрий кхоачаденнилгa. Кхы баха безам бап цар къаьнаьча Iаьдалагia. Цар деналера клич — «тахан паргIато».

Правительства лакхагIча лаIаш тIарча гIожалои доастамалои миссел чIоагIа цхьаьна а хIамо агIазгарадап негрий сакхетамегIа дола дакъа ТIа-тIа дукхагIа цар дог тешаду расисташца «каетташ» мара къовсам лоаттабеш правительство ца хилара. КIай расизм унзаре я. Неграш кортамукъа баьхача хана деза бIаь шу дIадаьннад. ХIаьта уж хIанз а бокъонца кортамукъа баланза ба. БIаь шу дIадаьннад нийсхо кхайкаеш царна дош деннача хана денз. ХIаьта уж хIанз а нийсбаланза ба... Конституци телхаю. Укх тIеххьарча ворхI шера кхоаза хьакхайкабаь конгресса лоIам кхоачашбеш бап». 1965 шера марте конгрессага из дийцар президент Джонсон ьар хьалхагIа тIайийцача законашкера «лазейкаш», цо яьхачох, дIактовла лаьрхIа йола аргланара, негрий бакъонаш кораяра хьакъехьара законопроект дIачулуча хана.

Конгрессо тIайийдеш долча шоай граждански бокъонаш лорара хьакъехьара законаш пайдана хургхиларах бола тешам байнаб негрий. «ХIанзара законаш нийса ца хилара латтац гIулакх, — аьлар неграшха волча цхьан лидера, — из лаьт. расистий бе доахка уж Iазапен закон ца хиларен средство а, хила дIаоттaш хиларах. «Цунах доалл гIулакха маIан. Законаш кхоачашдераш расисташ ба. Кхыметтел президента Джонсена ше а лакхе йоалаьча конгрессага яхьийтача послане тIа белгалдаьхад «конституце цхьайола положенеш паччахьалкхен гIулакхаш тIарча наьха кхоачашъе. лархIа, чакхъяха дезал доацаш ца ловши» хилар. Цхьабакъда, шеко цо хила мегаргья, викалий палато хIанзза къоабалдаь «мятежаш хьаь гIертараштa» духьаларча гIулакхий хьакъехьара, бокъонца негритянски болама лидерий гIулакхашта духьалдерзадаь дола закон чиновникашарасисташа къаьстта чIоагIа оарагIбаьнна кхоачашдергхиларах.

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮКОВ,
И. НАДОМСКИЙ.
(ТАСС).

ДРВ СИГАЛАРА ЧУЯЙТАЙ

ХАНОЙ, 22 июль. (ТАСС). Селхан Вьетнама Демократически Республика фегара доазув хоада а даь чуена американски ихо сомолет чуяйтай Вьетнамски халкъа эскара зенитчикаша Хабаки Хайзыонги яхача провинцеш тIара.

Вьетнамски информационни агентства беча хоамах, Вьетнама Демократически Республика территоре тIара чуяхийта еррига американски самолеташ 2.112-нега дIакхьчай.

ООН-а ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ СЕССЕ

НЬЮ-ЙОРК, 22 июль. (ТАСС). спец. корр). Селхан геттара сайрзагахьа лестача хана ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни сессе шийн болх хаипа юкъахбаьккхар, нагахьа санна ца гулйича яргIоадаш моттиг хуле сесси юха а гулъелга Ассамблея председатела тIа а диллa.

Голосовани чакхъяьннначул тIехьагIа ше къамаьл деш, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос хьакхайкадир, цоьал бахьанаш долаш да Iарбийн мехкашта духьаларча Израила агрессех долa дош дувцара лелама дог раьза хилар дIаалара, аьнна.

Дуккха а дукхагIа болча делегаташа шоай паччахьалкхений цIерагIа моллагIча бесса ваь а бехке ваьа агрессор, харцахьа лаьрхIад цо наьха территореш дIалувнар, дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка низ юкъебахар, цар дийцар дIалийна Iарбийн территореш кхы тIехьа ца тотташ захватчикех IоцIенъе езаш хилар.

Иерусалима хьакъехьа Генеральни Ассамблея тIайийцача резолюцей маIан да цу городера Израила гIулакхаш харцахьа лархIарал совнагIа. дIалийцача Iарбийн мехкий лаьттaшка чIоагIъяла гIерташ цо мел лeладераш тIехьашка таттар а.

А. А. Громыкос белгалдаьккхар, Генеральни Ассамблея керттерча денах — израильски бIунаш дIалийнача территореш тIара сов чехка арадахара хьакъехьа — решени тIаацара Израила тIехьашка латтача империалистически низаша, эгтара хьалха Америка ВIашагIкхийттача Штаташа чIоагIа яьча духьалено ноакъарле яь хилар.

Дунен халкъашта юкъерча политика даькъе Советски Союза тIалаттa бехктокхам кхета а беш лаъалергда оаха дIахо а, аьлар А. А. Громыкос шийн къамаьл чакхдоалаш, Гаргарча Малбоалене эттача кхерамеча хьалах дола дош.

США викала А. Голдберга, хьалхагIа а санна, тайп - тайпарча условешца дувзар дIалийцача Iарбийн территорешкара израильски бIунаш арадоахилга.

Из тайпа къамаьл дар Израила кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Эбана лаьр а.

США-н Израилен делегаташта доагIаш дола жоп делар Iарбийн паччахьалкхенаша хьатIаэцаргьяц Израила шоашта кхачйолла гIерташ йола условеш аьнна, хьакхайкадьча Ирака викала Пачаче.

Кхыча мехкашцарча гIулакхашта волча ОАР-а президента помощника М. Фавзе баркал аьлар Советски Союза сессе дискусси йолча хана цо лелаьча позицех.

Чехословаке делегата Черника белгалдаьккхар дIалийцача территорешкара израильски бIунаш сов чехка арадахара хьакъехьара решени тIаэцанза ярг ца хилар.

Генеральни Ассамблея председатела Пежвака официально хьакхайкадир сессе болх хана юкъахбоаккхаш хилар.

США БАХА НАХ

ВАШИНГТОН, 20 июль. (ТАСС). Переписа бюро данеех, США баха нах 1967 шера 1-ча июне 198.938.000 саг вар. Баха нах цхьан шера 2.209.000 саг дукхагIа хиннаб.

СССР КОМПОЗИТОРИЙ СОЮЗА ПРЕМИ

Москверча Дунен халкъашта юкъерча V-ча кинофестивале хьокха оттадеча кинона йиш дикагIа яккхара яла аьнна премии оттаьй СССР композиторий Союзо. Премии хьожаьй «Зачарованный лес» (Камбоджа) яхача фильмана язъяьча музыкаи сценареи автора принца Нородом Сианука.

СССР композиторий Союза правлене секретара Б. М. Терентьева из премии дIаелар V-ча Московски фестивале дакъа лоацаш хиннача камбоджийски кинематографистий делегацега.

(ТАСС).

ПРАКТИКА ЧАКХЪЯЬННАЙ

Укх шера Грозненски мехдаьтта институте кхо бIаьннел совгIа студент хилар Октябрьски районе геодезически практик дхьош. Ахаш гаргга вечерни факультета студенташ бар.

Тайп-тайпарча ханашка йолаеннача практике бар гишлошъераш, гидрогеологаш, механикаш, промысловикаш, кхыбараш. Факультета профилага хьежжа тайп-тайпара бар болх а. Практика 22-ча июне дIайолаяь гидрогеологаш 14-ча июле из чакхъ а яьккха шоллагIча дийнахьа Дагестане геологически практика дIаяхьа бахар, хIаьта дийнахьарча отделене цхьоалагIча курса студенташ самарлийнахьа чакхъяьккха баьлар шоай практика. ХIанз ба тIакхаччалца садоIаш ба студенташ.

Р. АУШЕВ,
мехдаьтта института студент.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

Зеденнад, ахкан замалахьа газови колонкаех пайда эцача хана тунгилгаша хьалъувзаш дола фо ханна сецаш хилар.

Цудухьа, газови колонка болх бе йолаялийталехьа а хIаьта чштта цо болх беча хана а тешшаме хьежа деза тунгилгаша фо хьалъоэозац.

Цу гIулакха, аьлча а, из хара. лотаяь цIилеторг дIатIаяхьа еза газови колонка тIерча ногIарга кIалхьагIо.

Нагахьа санна ногIарга кIалгIолла ала дIачуувзабеш ца хуле е тIехьашкахьа юхабетташ хуле, тунгилго фо хьалъозац, хIаьта цу хана газови колонках пайда эцар чIоагIа кхераме гIулакх а да.

Диц ма лелаш. наIарехи жалюзийни (вентиляционни) решеткаехи доахка Iурган цахаддаш керда фо чуахийтеи чура деза фо араахийтеи даьха хилар а уж дIакъовлар цхьанна тайпара могадеш ца хилар а.

Газови колонках пайда эца мегаргбац, нагахьа санна из телха яле.

Газови колонка телхаяле «Чечинггаза» производственни управлени районни конторашка де хабар, хIаьта газ араухе аварийни службашка де:

городе — 04 телефон я техе;
Старопромысловски райочe — 0-36;
Октябрьски районе — 0-87.

Нагахьа санна тунгилгаша фо хьалъозаш ца хуле домоуправленешка е добровольни пожарни обществага хоам бе.

«Чечинггаза» производственни управлени.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица. 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11: бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культураи, промышленностеи отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 3-42-28;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05235. Заказ № 3483.